

Zajam palestinskoj vladi?

Pregled

Zajam palestinskoj vladi. — Jevsekcija i kolonizacija Židova u Rusiji.

Zagreb, 11. marta.

JTA je objelodanila vijest iz Londona, da bi se na londonskom novčanom tržištu imao emitirati zajam palestinskoj vladi od 5 milijuna funti. Prema toj vijesti uzela bi londonska vlada na se garanciju, da će se zajam povratiti do završetka 50. godine od dana emisije zajma, a novac od toga zajma imao bi se u većoj česti upotrijebiti za veoma konstruktivne radove kao što su izgradnja cesta i željeznica, pošte, telegrafa i telefona, uređenje zdravstva, državnoga školstva itd. Ovdje se ne radi o zajmu, o kojem se kroz posljednje dvije godine govori u cionističkoj javnosti, o nacionalnom zajmu Cijonističke Organizacije. Taj se zajam, izgleda, ne će ostvariti u tako skoro vrijeme, jer stvar što se tiče garancija pomoću hipoteka na posjed Keren Hajesoda i Keren Kajemeta i ostalih instituta i garancija drugih vrsta nije toliko jednostavna, koliko se čini u prvi mah, kad se ideja takovoga jamstva samo nabaci. Koligod je stvaran plan Ruppina u tom pogledu veoma uvjerljiv, ipak i sam Ruppin pokazuje svu teškoću problema garancije. Jedna od naših najkompetentnijih osoba na području nacionalne ekonomije i uopće ekonomskih pitanja Adolf Böhmer iznio je u nekoliko članaka u »Wiener Morgenzeitung« kompliciranost zajma i garancija. Ruppin je sam rekao na kongresu, da je zajam pitanje političke propagande. Politički uspjesi znače za nas: zadobivanje simpatija mjerodavnog političkog svijeta i svjetske javnosti za našu stvar u Palestini.

Treba da dijelimo dvije mogućnosti: Prvo zajam od privatnih institucija uz privatno pravnu garanciju posjeda u Palestini i dohotka fondova a eventualno i garanciju općina u galutu i drugo zajam posredstvom Lige Naroda, sličan slučaju sa obnovnim zajmom Austriji.

Prvi je slučaj otežan kompliciranim pitanjem o spomenutoj garanciji, a u drugom je slučaju stvar zaista političke prirode. Kraj sveg zainteresovanja za židovsku izgradnju Palestine, Savez Naroda mogao bi, kako danas izgleda, uraditi svoje samo za zajam vladi jedne zemlje; a Cijonistička Organizacija, u ovom slučaju Jewish Agency, nema rang vlade jedne zemlje, nego reprezentanta jednog dijela palestinskog pučanstva, i u drugom redu, jednoga pokreta, koji je internacionalno uzet u račun. Stvar bi dakle imala da se tu ostvari preko palestinske vlade. Cijonistička Organizacija želi autonomiju svoga rada u Zemlji, a tu neovisnost — računajući dakako s prilikama i stvarnim pojavama — može da ima to više, što raspolaže s većim sredstvima za izgradnju Palestine. Palestinska vlada nije dokazala svoju sklonost, da vidno pomaže izgradnju židovske domaje, ona je sama regulator, a nije inspirator ili barem pomagač. Glavni faktor napretka u Palestini, napretka, koji privlači interes i visoke i šire publike jest rad Židova. Ali moramo da pozdravimo i samu misao, a kamo li eventualni fakat, da se palestinska vlada spremi investirati u Zemlju golemu svotu i započeti radove, koji bi uvelike podigli imigraciju i posve uklonili nezaposlenost. Usto bi kolonizatorni radovi Cijonističke Organizacije bili znatno potpomognuti, jer bi na primjer izgradnja cesta uvelike olakšala transport robe i poboljšala potrebnu komunikaciju između raznih radnih stanica u Palestini. A razvitkom Palestine dolazili bi sve bliže poziciji, u kojoj bi se lako mogla ostvariti sada još tek ideja o nacionalnom zajmu.

Za nas može biti sporedno, što londonsku vladu predvodi misao, da pojača narudžbe Palestine kod britanske industrije. Glavno je da se tempo izgradnje pospeši umnožavanjem radnih mogućnosti i izvodjenjem korisnih radova.

Na konferenciji ukrajinskoga dijela neutralne organizacije za poljoprivrednu kolonizaciju Židova u Sovjetskoj Rusiji OZET istaknulo se, da su se zbog protuakcije cionista u Americi smanjili doprinosi za kolonizaciju u Rusiji. Gospodin Mereškin, koji je član vodstva »Jevsekcije« (Židovske sekcije komunističke stranke u Rusiji) žestoko je napadao cioniste. Ne treba mnogo isticati, da akcija cionista u Americi nije nikakova proizvoljna protuakcija protiv pripomoći Židovima u Rusiji, nego akcija, koja se vrši u znaku prioriteta Palestine. Izgradnja je Palestine djelo za mnoge vijekove, a akcija Jointa, akcija ad hoc, s nekim mutnim perspektivama, koje su nejasne i samim prvcima u Jointu.

Dr. Rossen, upravitelj Agro Jointa, autonom. odjela Joint Distribution Committee-a, koji se bavi isključivo poljoprivrednim naseljavanjem Židova u Rusiju, upozorio je, da se ipak ne smije u Rusiji upotrijebiti OZET kao oružje protiv cionizma. Time je ciljao baš na ljude od Jevsekcije, apsolutne negatore židovstva, koji su od konstruktivnoga projekta za poljoprivredno naseljavanje u Rusiji stvorili sebi materijal protiv cionizma i izgradnje Palestine. Ono što je »Wiener Morgenzeitung« zamjerala sovjetskoj vladi (da hoće samo da suzbije ideju Palestine i predobije simpatije Židova u Americi), ona se, što se suzbijanja ideje Palestine tiče, upravo da predbacuje samo Jevsekciji.

Jevsekcija htjela je dokazivati potrebu svoje egzistencije time, što ona mora zapravo da u Židova ugušuje i tamani sve protusovjetsko. Da pokaže koliko je potrebna morala je il iz oka, il iz boka pronaći neke proturevolucionarne opasnosti. Tako se bavila denuncijanstvom i progonom Židova i uvijek je glato upozoravala na neke proturevolucionarne pojave

Palestinska vlada imala bi dobiti zajam od 5 milijuna funti. — Riješena kriza u žid. parlamentarnom klubu u Poljskoj. — Benešove simpatije za cionizam. — Iz budžeta Ministarstva Vjera naše države.

PET MILIJUNA FUNTI ZAJMA PALESTINSKOJ VLADI.

London, 7. marta (ITA). Prema poluslužbenim saopćenjima imao bi se na londonskom tržištu emitirati zajam u visini od pet milijuna funti a u svrhu izgradnje Palestine. Primac zajma je palestinska vlada, a britanska vlada preuzima garanciju. Zajam bi se imao amortizovati u roku od pedeset godina od dana emisije.

Nadalje se saopćuje da bi se najveći dio zajma imao upotrijebiti za izgradnju željeznica, luka, telegrafa i za ostale slične javne radove. Britanska se vlada nada, da će kao quid pro quo za garancije, koje je preuzela, porasti proizvodnja Palestine kod britanskih industrijalnih poduzeća.

KRIZA U ŽIDOVSKOM PARLAMENTARNOM KLUBU U POLJSKOJ RIJEŠENA.

Zastupnik Hartglas prima čast predsjednika. — Židovski klub prelazi u oštru opoziciju.

Varšava, 9. marta (JTA). Na sjednici kluba židovskih poslanika i senatora bio je jedinom tačkom dnevnoga reda izbor predsjednika kluba. Bila su prisutna 32 člana. Prema intencijama Cijonističkoga Vrhovnoga Vijeća predložili su cionistički poslanici iz Kongresne Poljske, da se za predsjednika kluba izabere cionistički poslanik Hartglas. Agudisti bili su protiv toga prijedloga, jer drže, da bi izbor Hartglasa za predsjednika kluba značio, da klub prelazi u odlučnu opoziciju protiv vlade, a zastupnici Agude drže takovu politiku štetnom. Dr. Leon Reich, dosadašnji predsjednik kluba, zagovarao je politiku sačekivanja, jer da još nije došao podasan čas, da klub prelazom u opoziciju objavi, da sporazum s vladom više ne vrijedi. Zbog toga je dr. Leon Reich predložio da se odgodi izbor predsjednika, dok kongres cionista u Poljskoj ne odluči što se ima poduzeti. Protiv toga bio je zastupnik K. Lewinsohn, pa je u ime članova Hahaduta odlučno zagovarao izbor Hartglasa za predsjednika.

Prijedlog dr. Leona Reicha odbijen je većinom glasova, pa se prešlo na izbor predsjednika. U svemu bilo je predano dvanaest glasova i to isključivo za Hartglasa. 8 Agudista, 4 člana Mizrahija i 8 cionista iz istočne Galicije sustegli su se od glasovanja.

Zast. Hartglas je izjavio, da ne može da kaže, prima li uz ovakove prilike izbor za predsjednika, pa je zamolio, da se njegova konačna izjava sačeka do drugoga dana.

Varšava, 19. marta (JTA). Predsjedništvo Vrhovnoga Vijeća Cionista cijele Poljske ukorilo je istočno-galicijske članove Kluba židovskih poslanika i senatora, jer nijesu u preknjućerašnjem izboru klubske predsjedništva glasovali za cionističkog kandidata Hartglasa kao predsjednika, nego su se poput Agudista i Mizrahista sustegnuli od glasovanja. Predsjedništvo Vrhovnoga Vijeća zaključilo je zatim da se pozove zast. Hartglas, da primi izbor za predsjednika židovskog kluba u poljskom Sejmu i Senatu.

Jučer kasno uveče održao je židovski klub opet plenarnu sjednicu. U početku sjednice izjavio je zast. Hartglas da se pokorava partajskog disciplini i da prima povjerenju mu čast predsjednika. Zatim je pročitao izjavu o smjernicama buduće politike kluba, koja glasi:

Klub židovskih poslanika i senatora u principu je spreman da se sporazumi s vladom, koja priznaje židovska prava obzirom na ustav i minoritetske nagodbe. Osobito je Klub voljan provoditi politiku sporazuma s poljskim narodom i poljskim društvom, ali je protiv svakog sistema medjustranačkih nagodbi Suradnja s ostalim grupama narodnih manjina u Poljskoj dolazi u obzir samo u momentima, gdje će zahtjevi ovih grupa biti u suglasju s državnim interesima Poljske. Momentano — tako svršava predsjednik Hartglas svoju izjavu — ne preostaje drugo nego opozicija protiv sadanje vlade, budući da ova nije izvršila striktno ustanove sporazuma sa židovskim parlamentarnim zastupstvom kao i druge židovske pravedne postulate.

Poslije izjave g. Hartglasa uslijedila je diskusija. Govornici Cionista, kao i govornici Agude, Mizrahia i grupa poslanika i senatora iz Istočne Galicije suglasili su se s izjavom Hartglasa. Ovim izjavama zastupnika pojedinih grupacija u židovskom klubu čini se, da je kriza unutar kluba, koja je potrajala duže vremena, a u posljednjim tjednima uzela akutnije forme, riješena.

Kasno u noći uzeo je riječ zast. Reizes i predložio rezoluciju, po kojoj bi, u slučaju nastavka ograničenja primanja židovskih studenata na univerze i visoke škole, klub židovskih poslanika i senatora prešao u najoštriju opoziciju. Prijedlog zast. Reizesa izazvao je dugu i djelomično vrlo živu diskusiju.

Klub je odlučio, da odgodi glasanje o prijedlogu zastupnika Reizesa, da klub odmah predje u opoziciju protiv sadanje vlade do sjednice kluba, koja se imade održati dne 16. marta, kako bi se saslušalo mišljenje kongresa cionista iz čitave Poljske, koji se sastaje 14. marta.

Grünbaum se vraća definitivno u klub.

Varšava, 9. marta (JTA). Zastupnik Jichak Grünbaum saopćio je predsjedniku kluba židovskih poslanika i senatora u poljskome Sejmu g. Hartglasu, da mu predsjedništvo Hartglasa jamči, da će se opet započeti odlučna borba za ostvarenje židovskih zahtjeva u Poljskoj; on je zbog toga odlučio, da se vrati u klub židovskih poslanika i senatora u poljskome Sejmu.

SIMPATIJE BENEŠA ZA CIJONIZAM.

Čehoslovački ministar za izvanje poslove g. Edvard Beneš primio je prigodom svog nedavnog boravka u Beču u čehoslovačkom poslanstvu predstavnike štampe. Tu je na pitanje novinara dao izjave o raznim aktuelnim političkim pitanjima, koja su naročito u vezi s narednim sastankom Savjeta Lige Naroda. Potaknut pitanjem jednoga židovskoga izvjestitelja rekao je ministar Beneš o cionizmu ovo:

»Ja sam uvijek govorio, a dokazao sam to u svojoj sedamgodišnjoj djelatnosti, da gajim potpunu simpatiju za cionistički pokret, i to zbog opće političkih razloga a još i više iz moralnih. Bio bi velik politički napredak, da uspije stvoriti nacionalnu židovsku državu; i zaista se rad za to djelo nalazi pod okriljem Saveza Naroda.

BUDŽET MINISTARSTVA VJERA.

Stavke za židovsku vjersku zajednicu.

U budžetu Ministarstva Vjera, koji je nedavno prihvatila Narodna Skupština, određene su ove stavke za židovsku vjersku zajednicu:

Osnovne i položajne plate činovnika i službenika:

1. a) vrhovni rabin	Dln. 10.000.—	
b) 13 rabina, 1 sa 6000, 2 po 3000		
1 sa 2000, 1 sa 1800, 1 sa 840		
i 7 po 600	20.840.—	
Sekretar u rangu sekretara Ministarstva I/VI—8	18.600.—	49.440.—
2. zvanični daktilograf III—1		3.360.—
3. služitelj II—1		2.820.—
4. Stanarina a) činovnika	2.700.—	
b) zvaničnika i služitelja	2.040.—	4.740.—
		60.360.—

(Ranije su ove stavke iznosile 26.840.—, dakle je više 33.520.— sada.)

Dodaci za skupoću:

a) vrhovnog rabina i činovnika, lični	98.400.—	
porodični	9.000.—	
b) zvaničnika i služitelja lični	14.800.—	
porodični	9.000.—	
v) dodaci na skupoću za sve verske službenike, njihove udove i siročadi lični	390.120.—	
porodični	428.400.—	
g) Specijalni dodaci Vrh. Rabinu	4.900.—	954.700.—

Razne pomoći i subvencije:

1. državna pomoć za javrejski bogoslovni seminar	25.000.—	
2. Pomoć verskim službenicima aktivnim i u penziji, njihovim udovima i siročadi	2.500.—	27.500.—
Putni i selidbeni troškovi		10.000.—

Upravni troškovi:

1. kancelarijski i manipulativni troškovi i kirije Vrhov. Rabinata	18.000.—	
2. ogrev i osvetljenje	8.000.—	26.000.—
		1,078.560.—

TRI MILIJUNA DOLARA ZA PALESTINSKI DRAJV U AMERICI.

New York, 10. marta (JTA). Prema današnjim obavještima sakupljeno je dosad tri milijuna dolara unutar drajva, koji imade namaknuti pet milijuna dolara za izgradnju Palestine. Jedan milijun sakupljen je u samom New Yorku.

USELJIVANJE U PALESTINU U GODINI 1925.

Prema službenom saopćenju Kolonijalnog Ureda u Londonu, uselilo se u godini 1925. u Palestinu 33.800 Židova. Budući da se u toj godini iselilo iz Palestine 2140 Židova iznosi porast židovskog pučanstva u Palestini useljavanjem 31.660. Ovi podaci britanskoga ministarstva za kolonije ne slažu se kao obično posvema s podacima statističkoga odjeljenja palestinske Cijonističke Egzekutive. Prema podacima palestinske Cijonističke Egzekutive uselilo se u Palestinu u godini 1925. 32.194 Židova, a u vremenu od 1. oktobra 1925. do konca januara 1926. 10.954. (Ziko)

među Židovima u Rusiji. Ona je najviše pridonijela ugošćivanju židovskoga života u zemljama sovjetskoga režima. Naročito se zakačila za svoje ideološke antipode cioniste, t. j. najsvijesniji afirmatori židovstva. Zato su progoni cionista u Sovjetskoj Uniji tako krvavi i česti. Danas se sovjetski režim posvema stabilizirao i ne plaši se fantoma i fantomčića o kontrarevolucionarnim pojavama, pa prema tome denuncijacije toliko ne pale. I »Jevsekcija«, tražajući za poljem rada nastoji iz plana za poljoprivrednu kolonizaciju Židova u Rusiji izbiti kapitala da se i nametnuti se za kuratora time, što će se boriti protiv cionista, koji je tako dobro znaju, pa su Joint već prisilili na oprez. Može se reći da je zasluha cionista što se Joint pobrinuo da mu se osim sovjetske vlade nema nitko da miješa u kolonizatorni rad, koji obavlja Agro-Joint. »Dose Jidiše Folk« službeni organ američkih cionista poziva u svom broju od 26. februara u jednoj naročitoj članku neka bi se Joint pobrinuo, da se osigura protiv gazdinstva i kuratore »Jevsekcije« i u ostalim granama svoja pripomoćnoga rada, jer Jevsekcija danas to više žudi da dira u novac američkih Židova, što sovjetska vlada nema potrebe da troši na nju novac. Sovjetska vlada se rusificira. Veliki poput Trockoga i Sokolnikova odlaze s vrhova, a mali denuncijanti još se poput polipa drže, dok ih ne odbaci proces ustalijavanja, koji se bez sumnje danas vrši u Sovjetskoj Rusiji.

Riječi dr. Rosena, da OZET ne smije biti oružje protiv cionizma išle su dakle »Jevsekciju«, koja hoće da demagoškim napadanjem cionista, koji da priječe sanaciju materijalnih prilika Židova u Rusiji, postane popularna kod stradalačkih Židova, masa i da se tako domogne nekog položaja. Stabilizovanje prilika u Rusiji grabi joj tlo pod nogama, a parasit traži tijelo, koje će da ga hrani.

Teško je kontrolirati vijesti iz Rusije, ali i kraj oprezno-ga suda mora se konstatovati, da se »Jevsekcija« vlada parasitarno i da baš Joint mora da se je čuva, kako mu ne bi još jače bio ugrožen uspjeh, koji i onako na mnogim područjima toga rada nije siguran, po mnogim znacima dobro problematičan.

J. R.

APEL ALBERTA EINSTEINA ZA SURADNJU U IZGRADNJI PALESTINE.

Berlin, 8. marta (ITA). Na velikom mitingu njemačkoga Keren Hajesoda u Berlinu uzeo je riječ i prof. Albert Einstein pa je burno pozdravljen rekao ovo: »Zapravo ne odgovara mom idealu, da rasne i tradicionalne zajednice naglašuju svoju naročitost, ali ukoliko se neka zajednica pobija, u istoj toj mjeri mora se ona kao zajednica i da brani, kako bi se njeni individui mogli materijalno i duhovno afirmirati. Ovim sjedinjenjem mora se učiniti da individuum izbjegne duševnim opasnostima, koji su nužna posljedica izolacije. Tko je to jasno spoznao, mora da odobrava i potpomaže sjedinjenje Židova u zajedničkom djelu, pa makar u principu otklanjao nacionalističku orijentaciju.

Za mene nema sumnje, da je u današnjim prilikama izgradnja Palestine jedini motiv, koji ima potrebnu privlačivu snagu, koja može uspješno okupiti Židove. Neprolazna je Herzlova zasluha da je to prvi jasno spoznao i prvi iz te spoznaje povukao stvarne konzekvence. Zbog toga mora po mom uvjerenju svaki Židov, kojemu je stalo do zdravlja židovske cjeline i do dostojanstva Židova uopće, svim silama saradivati oko ostvarenja Herzlovog ideala.

Židov, koji radi za židovstvo i za židovsku domaju u Palestini, prestaje isto toliko malo biti Nijemac, kao što Židov prestaje biti Židovom, kad se krsti i mijenja ime. Obavijest pripadnosti osnivaju se na biću različite vrste. Protivnost nije ovdje između Židova i Nijemaca, nego između uspravnosti i beskarakternosti. Tko je vjeran svom porijeklu, rasi i tradiciji jednako će biti vjeran i državi, kojoj pripada, a tko je ne vjeran onome prvom bit će takav i prema državi.

Na ovome velikom mitingu govorili su još: predsjednik njemačkoga Keren Hajesoda direktor »Deutsche Bank« g. Oskar Wassermann, predsjednik njemačkoga rabinskoga saveza g. rabin dr. Leo Bäck, sveučilišni profesor dr. Gotthold Weil, šefredaktor Georg Bernhard i predsjednik njemačke cionističke organizacije Kurt Blumenfeld i drugi.

INTERPELACIJA U ENGLESKOJ DONJOJ KUĆI

O židovskoj imigraciji u Palestinu i o učešću Židova u palestinskoj žandarmeriji.

London, 8. marta (JTA). Na sjednici Donje Kuće upitao je Colonel Wegdwood ministra za kolonije, da li može objasniti uzroke i karakter novoga propisa o useljenju, koji je nedavno zaveden u Palestini, a koji otežava imigraciju Židova.

Ministar za kolonije odgovorio je: 1. augusta prošle godine uzakonjen je novi propis o imigraciji u Palestinu, kojim se kodificirao postupak a mašinerija postupka popravila. Nije mi poznato, da li je taj propis imao učinak, koji se spominje u pitanju Colonela Wegdwooda.

*

London, 9. marta (JTA). Na današnjoj sjednici Donje Kuće stavio je Colonel Wegdwood upit na ministra kolonija, da li je istina, da se u novo formiranu žandarmeriju Istočne Palestine ne primaju Židovi; ako je istina, zašto? Zatim je još upitao Wegdwood, koje će se policijske jedinice u Palestini i dalje podržavati.

Ministar je kolonija Amery odgovorio: u stvari namjeravanog novog pograničnog korpusa momentano još korespondiram s Vrhovnim Komesarom Lord Plumerom. Danas još ne mogu da vam kažem ništa stalno. Pogranični zbor imati će vojnički karakter i bit će odijeljen od redovnog policijskoga korpusa.

Dresden, 10. marta (JTA). Skupština gradskih zastupnika u Dresdenu odlučila je prozvati jednu ulicu u predgrađu Leuben »Zamenhofovom« licom, u čast znamenitom tvorcu Esperanta, koji je, kako je poznato, bio Židov.

Iz Rusije

Poljoprivredna kolonizacija Židova. — Konferencija društva OZET za Ukrajinu. — Otklonjeno registrovanje Palestinskoga Ureda. — Ne uvažuje se zahtjev za otvaranje hebrejskih škola.

Protesti protiv lažnih vijesti o pogromima.

Moskva, 6. marta (JTA). Pred nekoliko dana zasjedala je u Harkovu konferencija ukrajinskoga odjeljenja društva za židovsku poljoprivrednu kolonizaciju u Rusiji OZET. Konferenciji je prisustvovalo 116 delegata iz svih krajeva Ukrajine, a među njima i lijepi broj nežidova. (U OZET-u ima mnogo nežidova).

Glavna točka konferencije bio je sistem židovske poljoprivredne kolonizacije u Rusiji. Izvještaji o radu u pojedinim distriktima pokazali su sve poteškoće s kojima se ima boriti ta kolonizacija. Naročito se osjeća da nema dovoljno škola, kuća i medicinskih pomoćnih sredstava. Nekoji govornici govorili su s ogorčenjem o glasinama, koje se šire u Americi, da se u Ukrajini opet vrše pogromi protiv Židova. Dr. Josef Rošen, ravnatelj Agro-Jointa saopćio je, da mu je stigao brzobjavni upit Centrale Jointa iz Amerike, da li je istina, da ukrajinski seljaci protestuju protiv židovske zemljoradničke kolonizacije i da prijete pogromima. On je odmah brzobjavio u Ameriku, da su sve glasine o tom sasvim netočne. Jedna delegacija židovskih kolonista iz distrikta Herzon i Krivoroga, za koje se pročulo, da stradavaju zbog agresivnosti okolišnih seljaka, došla je da pozdravi konferenciju i da demantira glasine o prepadima seljaka u njihovom kraju. Delegacija je izjavila, da živi u harmoniji sa okolišnim seljacima, koji novo naseljenim Židovima pomažu u svakom pogledu.

Na konferenciji se govorilo o opoziciji pojedinih židovskih grupa u inostranstvu protiv projekta kolonizacije Židova u Rusiji. Ravnatelj Agro-Jointa dr. Joseph Rosen rekao je, da su se zbog protuakcije cionista u Americi smanjili doprinosi za židovsku kolonizaciju u Rusiji, koji se sabiru u okviru drajva od 15 milijuna dolara, što se imadu sakupiti za pomoć oskudnim židovskim masama na istoku u roku od tri godine. Ali krivo je držati, da su cionisti uopće protivnici židovske poljoprivredne kolonizacije u Rusiji. Među cionistima u inozemstvu i u Rusiji ima veliki broj prijatelja te kolonizacije. Dr. Rosen završio je svoj govor protestom protiv klevetanja kolonizatornoga pokreta u Rusiji, ali je pozvao sve delegate, da se klone svih metoda, koje bi mogle dovesti do toga da se OZET upotrijebi kao oružje protiv cionizma.

Nakon dr. Rosena uzeo je riječ gospodin Mereškin, šef Jevsekcije. Nitko, rekao je, ne će da OZET upotrijebi kao oružje protiv cionista. Ali ako nas mase upitaju, tko nas priječi u radu, zašto se na primjer naselilo ove godine samo 4000 porodica namjesto 10.000 morat ćemo reći istinu. Gospodin Mereškin oštro je napao Nahuma Sokolova, Jabotinskoga i Hajima Nahmana Bjalika, koji su, kako reče, sad otišli u Ameriku, da povedu vojnu protiv židovske kolonizacije u Rusiji. Ova gospoda, rekao je g. Mereškin, upiru se, da ocrtaju tamne strane današnjega života u Rusiji. Sve, što pozitivno govori za Rusiju i u židovskom pogledu, prešućuju.

Na posljednjoj sjednici prihvatila je konferencija ovu rezoluciju:

»Prva konferencija vanpartajske organizacije za židovsku kolonizaciju OZET u Ukrajini, kojoj je prisustvovalo 116 delegata, što su zastupali 25.000 članova organizacije iz svih dijelova židovskoga pučanstva u Ukrajini protestira protiv širenja neistinitih vijesti, da ukrajinski seljaci prijete pogromima protiv židovskih naseljenika i da čitava kolonizacija nije ništa drugo nego cimer »Jevsekcije« (židovske sekcije ruske komunističke stranke). Konferencija izražava svoje ogorčenje protiv onih, koji takovim metodama pokušavaju oštetiti veliko historičko djelo, koje se sada vrši u Rusiji.

Konferencija apelira na sve židovstvo, da pripomogne, da si osiromašene židovske mase u Rusiji uzmožnu stvoriti život rada i mira.

*

»Jüdische Rundschau« od 5. marta komentira izjave Mereškina ovako:

»Nije možda na odmet, da se kaže, te nijesu cionisti »poveli vojnu« nego ljudi iz Jevsekcije, koji u bezgraničnom pretjerivanju izrabljuju Krimski projekt kao protuakciju protiv Palestine pa time sile cionizam na obranu. Mi smo uvijek zastupali mišljenje, da će ovo neodgovorno naviještanje borbe, koje nije opravdano činjenicama i koje se poglavito rodilo iz političkih motiva, škoditi obim dijelovima, a prije svega ruskoj kolonizaciji, koja bi u svojim ispravnim dimenzijama mogla postati korisna, od svih potpomognuta pomoćna akcija. »Mase« dakle, kojima gosp. Mereškin hoće kazati istinu, (jamačno »Emes«) treba da se zahvale svojim židovskim komunističkim vodjama, kojima je bilo više stalo do toga, da škode Palestini, nego da koriste Krimskom projektu — inače bi njihovo vladanje bilo nerazumljivo.

*

Moskva, 8. marta (JTA). Moskovski izvjestitelj JTA saznaje iz autentičnoga vrela, da su kompetentne vlasti odbile potvrdu statuta jednoga društva, koje bi imalo svrhu da regulira i sistematizira iseljavanje Židova iz Rusije u Palestinu, t. j. funkciju Palestinskoga Ureda. Jednako su odbijene molbe, da se dopusti otvorenje hebrejskih škola i izdavanje hebrejskih knjiga i časopisa. Konferencija židovskih vjerskih općina u čitavoj Rusiji, koja se namjeravala sazvati polovicom marta u Lenjingrad, morala se odgoditi iz ranije nepredvidivih razloga.

Židovski samoupravni sovjeti u Sovjetskoj Rusiji.

Moskva, 10. marta (JTA). Sveukrajinski Komitet Sovjeta ratificirao je 82 nove židovske sovjetske samouprave i to 38 u gradovima, 30 u selima i 14 u kolonijama.

PREDSJEDNIK ČEHOSLOVAČKE REPUBLIKE MASSARYK DARUJE 20.000 ČK ZA ŽIDOVSKU MENZU U BRNU.

Predsjednik Čehoslovačke republike T. G. Massaryk darovao je pred neki dan od prihoda kamata Massarykovog Nacionalnog Fonda Žid. Akad. Menzi u Brnu iznos od dvadeset hiljada ČK.

PLAN BRITANSKOG UNIVERZITETA U JERUSOLIMU.

London, 7. marta (JTA). Jerusolimski dopisnik »Morning Post« javlja svome listu ove detaje o planu britanskoga univerziteta u Jerusolimu: pod patronažom lorda Plumera radije se sada plan prenosa engleskoga školskoga zavoda English College na maslinovo brdo. Troškovi su predviđeni svotom od 50.000 funti. English College, koji je otvoren u Jerusolimu 1904, zauzima naročitu poziciju u školstvu Palestini pa se je u posljednjih pet godina tako razvio, da ostvaruje naučni plan jedne engleske državne škole. Sad bi ta škola trebala da dobije rang sveučilišta. Dopisnik završava: »U English College-u je temeljnica britanskom sveučilištu u Palestini, koje iz godine do godine postaje sve potrebnije.«

OSAM DANA ZATVORA ZBOG RIJEČI »TATELEBEN«.

Osuda slovačkog opozicionalnog vodje Hlinke.

JTA javlja iz Praga: Vodja slovačke narodne stranke sv. činik Hlinka osuđen je dne 9. marta u Bratislavi na osam dana zatvora nepretvorivoga u globu zbog uvrede predsjednika Čehoslovačke Republike Massaryka. Hlinka je svojevremeno bio u jednom novinskom članku nazvao predsjednika Massaryka zbog njegovih simpatija za Židove riječju »tateleben«. Prva instanca riješila je Hlinku krivnje s motivacijom da se ta riječ može bez uvrede kome dobaciti. A riječju »tateleben« nije bio prema toj motivaciji mišljen predsjednik Massaryk nego se njome karakteriziralo židovstvo.

Apelaciono sudište poništilo je ovu presudu. Na ponovnu raspravu, koja se je održala dne 9. marta došao je Hlinka praćen mnogobrojnim pristašama. Nakon kratke rasprave osuđen je Hlinka na osam dana zatvora, jer je u onom članku izraz »tateleben« išao Massaryka i jer se ta riječ mora da kvalificira kao uvreda.

TUŽBA HALUKE PROTIV MADŽARSKE VLADE.

Prenosimo iz »Wiener Morgenzeitung«:

Madžarsko ministarstvo izvanjih posala i ministarstvo unutarnjih djela zabavila je sada veoma interesantna tužba koju je kod Internacionalnoga sudišta podignuo preko madžarske vlade pravni zastupnik madžarskoga kolela Haluka u Jerusolimu. Tužba ide na plaž svote od 32.000 francuskih franaka. Radi se o slijedećem:

Sve do sloma austro-ugarske monarhije bio je stari običaj, da se novac sabran u Austriji i Madžarskoj za siromašne Židove u Palestini, koji žive samo od pomoći iz dijasporne doznaju u Palestinu preko zajedničkog ministarstva vanjskih poslova. Novac sabran u Madžarskoj dobivala je u Jerusolimu skupina takovih Haluka - Židova iz Madžarske. Za vrijeme Karolyijevog režima u godini 1919. položio je nadrabrin iz Murkača Lazar Spira, jedan od predsjednika Haluka za Madžarsku, u ministarstvu vanjskih poslova iznos od 100.000 kruna, da bi ministarstvo doznačilo taj novac madžarskom kolelu u Jerusolimu. Rabin Spira je tom zgodom namirao i troškove za doznaku novca. Položena svota predstavljala je protuvrijednost od 32.000 švicarskih franaka. Budući da je rabin Spira primio iz Jerusolima obavijest, da novac nije onamo stigao, urgirao je u ministarstvu da se izvidi, što mu nije prošle godine, dakle nakon šest godina, službeno saopćeno, da se je akt izgubio u nekom ministarstvu. Napokon je ipak uspelo, da se akt pronadje.

Nadrabrin Spira zatražio je da vlada isplati protuvrijednost tada isplaćene svote t. j. nekih 500 milijuna sadašnjih madžarskih kruna. Madžarska vlada odbila je taj zahtjev motivacijom, da nadrabrin Spira nije kod svojih urgencija bio dovoljno energičan, pa da je prema tomu stvorio kriv, što se stvar toliko otegnula. Jednako je vlada odbila pregovore o nagodbi. Zbog toga je nadrabrin Spira bio nagao da potakne tužbu madžarskog kolela u Jerusolimu kod Internacionalnoga sudišta protiv Madžarske države. Diplomatsko zastupstvo tužitelja u ovom slučaju, koji je interesantan i sa gledišta internacionalnoga prava preuzelo je britansko poslanstvo u Budimpešti.

STOGODIŠNJICA BEČKE SINAGOGE.

Beč, 10. marta (JTA). 16. marta proslavit će bečki Židovi stogodišnjicu stare bečke sinagoge u Seitenstettengasse. Povodom toga sprema bečka vjeroispovjedna općina čitav svečanosti. »Wiener Morgenzeitung« izdat će svečani broj posvećen ovoj proslavi. Taj će broj donijeti članke pozvani židovskih historika o povijesti bečke židovske zajednice.

ARAPI U PALESTINI GRADE »NOVI JERIHO«.

Jerusolim, 9. marta (JTA). Službeni organ Palestinske arapske egzekutive, »Felestin« javlja, da je zaključeno da se na jugu Jerihu, 900 stopa ispod morske razine sagradi grad, koji će se zvati Novi Jeriho. Svaki stanovnik toga grada dobit će 1 do tri dunama zemlje. Vlada je obećala, da će grad opskrbiti vodom iz susjednih zdenaca.

IMIGRACIJA U PALESTINU U MJESECU FEBRUARU.

Jerusolim, 10. marta (JTA). U mjesecu februaru 1922 uselilo se u Palestinu 2700 židovskih osoba, da se trajno nastane u Palestini. U januaru uselilo se u Palestinu 2300 Židova.

Emigracija iz Poljske u Palestinu.

Varšava, 9. marta (JTA). U mjesecu februaru 1922 godine iselilo se 930 Židova iz Poljske u Palestinu.

Jemeniti u Palestini

Od židovskih useljenika, koji su zadnjih godina došli u Palestinu, zaslužuju oni iz Jemena osobitu pažnju. Stoljećima žive oni odvojeno od braće, u gorama Arapske među fanatičkim i poludivljim plemenima, te nijesu nikada došli u bilo kakav doticaj s evropskom civilizacijom. Ali, niti njihova izolacija, niti progoni, niti pomanjkanje mogućnosti obrazovanja nijesu mogli da im usmrte nacionalni osjećaj. Oni štaviše pripadaju prvima, koji su slijedili zov renesanse. Svaki napredak u Palestini glasno je odzvanjao u srcu ovih smjelih patriota i dječjom jednostavnošću i mladenačkim žarom slijedili su oni trag svakog useljeničkog vala sa Zapada.

Židovi iz Jemena poslaše već osamdesetih godina prve pionire, koji su učestvovali u radu i nevoljama »Bilu« kod osnutka novih naselja u Palestini. Zatim se nekoliko godina pred rat, kad se konsolidovao prvi išuv i razapela nova mreža jevrejskih škola, zbila druga imigracija Jemenita u masama. — I danas, u vrijeme imigracije srednjega staleža, struje po treći puta u Erec Jisrael bjegunci iz dalekoga juga, puni nade, mladenačkog pouzdanja i oduševljenja za Ojzon. Samo najvećim pregorom i mukama uspjelo je ovim Jemenitima da stignu do Erec Jisraela. Najprije su se višeimjennim jahanjem na devama prelazeći gorje, obilato razboljeli, probili do Adena, a dalje su morali stradavati na dugom putu u Palestini od gladi, nestašice i bolesti. Ali onda, kad su već stigli u obećanu zemlju, nije im bilo lako prihvatiti se na njene prilike i klimu. Mnogo ih nije našlo posla, pa su morali dalje seliti u Siriju i Egipat, a drugi, koji su osnovali dom u Palestini, moradoše to češće platiti životom svojih pripadnika. Uslijed napora na putu, i promjene zraka i hrane, pomrlo je stotine mlade djece, našavši tako još prije grob u zemlji, nego što su uzmagli da pomognu njenu izgradnju — Tomu jo još pridošlo, da su ih u strašnim godinama rata bili i glad i bijeda. Usprkos svemu tomu nijesu izgubili srčanost, njihov duh i njihova snaga nijesu popustili. — Tako je napokon uspjelo desetku tisuća Jemenita, da se nasele u gradovima i kolonijama Palestine, i da nadju zarade u produktivnom radu. Jemeniti su, jer u svojoj rodnoj zemlji nijesu imali prilika za višu naobrazbu, od djetinjstva izobraženi u zanatu; oni su to pretpostavili mršavom obrtu, kakav bi u primitivnom stanju ovih zemalja jedino bio moguć. Oni su osobito spretni krojači, zlatari i prepisivači ture; u Palestini su osim toga naučili graditeljstvo, klesarstvo i zemljoradnju. Posljednji ih je rad, od kojeg su u Jemenu biti potpuno odijeljeni, osobito privlačio, pa su mnogi nastojali doći u koloniju ili farmu, s vrućom željom, da se late pluga i motike. — Gotovo polovica je Jemenita već naseljena na selima. Nekolicina ih je uz pomoć Keren Hajesoda naseljena na zemljištu Keren Kajemeta; većina je pak zaposlena u grupama radnika, koje se uzdržavaju novcem Cijonističke Organizacije. Najveća je čežnja Jemenita u Palestini, posjedovati zemlju i orudje, i konstantno upravljati pogledu Keren Hajesodu, da ih pomogne u tom nastojanju.

Jemeniti su se useljenici ponajprije pridružili sefardskim općinama Palestine, s kojima ih veže mnogošta zajedničko; ali kad su povjerovali, da ovi s njima postupaju mačuhinski, odijeliše se pred kojih 15 godina od njih i osnovali vlastite općine. Danas imaju u Jerusalajimu i Tel-Avivu vlastite sinagoge i Talmudtore, za kojih uzdržavanje doprinosi Cijonistička Organizacija. Naučili su svoja prava odlično zahtijevati. Na posljednji cijonistički kongres poslaše iz svoje sredine vlastitog delegata, te im se na kongresu od-

Upozorenje!

Doznaka novca za Keren Hajesod

Novac za Keren Hajesod šalje se na adresu g. LAZE AVRAMOVIĆA, Beograd, Trgovačka 3 ili na čekovni račun broj 50334 kod Poštanske štedionice u Beogradu.

brila naročita suma kao pripomoć njihovom gospodarstvenom razviku. U drugoj Asefat-Hanivharim imadu usprkos visoke kvote dvadeset delegata, budući da su izborima posvetili veliku pažnju. Na prvog sjednici Asefat-Hanivharim iznijeli su njihovi delegati zahtjeve takovom odlučnošću i vatrom, kako to odgovara mladoj zajednici, koja počinje bujati novim životom. Predsjedništvo je popustilo njihovim zahtjevima i podalo im koncesije, koje gotovo prelaze mogućnosti. Krik odijeljenog plemena, koje se u porodajnim bolovima ujedinjuje s narodnim tielom, čuje se na svakoj skupštini iz ustiju čistih Jemenita. Ovi su dobri ljudi žrtve ogorčene borbe za dvostruku promjenu: iz poludivljaštva u modernu civilizaciju i iz izolacije u suradnju u novom nacionalnom životu. — Kulturi i psihološki jaz, između njih i ostalog išuva pričinja im se samo vanjskim i proizvoljnim te se tuže uvijek na predrasude i nepravednost, premda ih se uvijek potpomaže.

Tko hoće da upozna harmoniju, koja vlada među ovom duševno nepokvarenom djecom prirode, mora samo jedno da razgleda njihove kvartove. Stanuju u malim, ali udobnim kućama iz kamena ili opeke, koju su obično sami sagradili i u kojima se kreću kao marljivi i radni mravljari narod. U kućama i poploćenim dvorištima vlada red i čistoća, sve to znak potpunog obiteljskog života, koji je doduše davnula kultura, ali ga nije podrovala. Takav se duh bratstva i jedinstva, kao što je u njih, teško nalazi i među sefardima i hasidima. To je jedinstvo grupe, koja je još uvijek ispunjena duhom pripadnosti, ali se ujedno grije na svjetlu židovske renesanse i nove kulture.

Neduzno i srećno sprovode se ovdje pod hupu zaručnici sa 15 godina; pradjedovi pješu pred zaručnicima, u kojima gledaju jamstvo za opstanak svoje rase. Još je ljepši prizor, kad stari opaljeni Jemenitori i žanje plodove svoga polja.

Mladi su Jemeniti željni znanja, rada i tehničkog obrazovanja, i tako ih nalazimo u radionicama Becalela i tvornicama svake vrste. Poslije stoljeća prisilnog neznanja žudi sada Jemeniti za znanjem. Ne pjeva uludo jemenitski pjesnik: »Sveudilj me budi moja duša, žudi za znanjem i naukom.«

Jednog će se dana Jemeniti bez sumnje pokazati kao blagoslov za zemlju i kao jedan od najvažnijih faktora u izgradnji nacionalne domaje. Momentano je poteškoća u tome, što je vladajućim Imam u Jemenu pristalica panislamske politike, koja se naslanja na Arape, što se bore za nacionalno samopouzdanje; uslijed toga sprječava onim svojim podanicima, koji bi htjeli iseliti, na sve moguće načine da odu. — Izdao je nedugo proglas, da svaki iseljenik mora svu imovinu ostaviti u zemlji t. j. iseliti praznih ruku, a prema najnovijim vijestima je zabranio iseljenje uopće. Zato je vrijeme, da se diplomatskim putem uznastoji osloboditi ovih 70.000 duša, koji na onome zakutnom mjestu moraju trpiti muke, nemajući mogućnost, da se oslobode.

Muzika

POKUŠAJI MUZIČKOG ANTISEMITIZMA U ZAGREBU.

Bilo je već počesto zgoda, kad smo opravdano imali povoda isticati, da su — to vrijedi naročito za krugove mladih ljudi — ovamo k nama prodrle rasističke, tipične hakenkrajcerske i dogme i metode. Jedan dio ultranacionalističke štampe stao je vlas na vlas kopirati ideologiju njemačkih čuvara germanstva pred »židovskom opasnošću«. »Čuvari« hrvaštva, pa i srpstva i slovenštva, a gdje gdje i »čuvari« jugoslovenštva zapali su u smiješnost, kad su naglašujući već počesto svoje protugermanstvo jednostavno preuzeli tvorevine njemačke, tipične njemačke reakcije. Srodni se posvuda našli. Najzadrživiji i najuskogrudniji nacionalisti zaista tvore internacionalu.

Medju mladim muzičarima u Zagrebu imade nekoliko talentata, koji po mjerodavnom sudu obećavaju mnogo vrijedno. Ali je tragika u tome, što se gotovo svi ti mladi ljudi, koji se najčešće mogu da vidjaju u Kazališnoj ikavani na Vilzonovom trgu, ne mogu da i kraj svog nagnuća osjećajnoj strani muzike, koja se ne stvara, barem solidna muzika, bez dubine duha i moći poleta u više visine. otresti uskogrudnog natražnjaštva i provincijalštine. Nekolicina od njih piše u novine i časopise. Ono, što tude pišu i pripovijedaju, ne može ozbiljni i trijezni posmatrač ocijeniti drugačije nego smiješnim, mladenačkim uzrujavanjem ili zbijenije i oštrije: vrploženjem.

Želimo odmah u početku istaknuti — da se izbjegne svaki nesporazum — da je posve ispravan zahtjev i mladih muzičkih krugova u Zagrebu, da se u slavenskom gradu kao što je Zagreb, imade u dostojnoj mjeri gajiti i što više širiti slavenska muzika, a naročito jugoslavenska muzika. Pored toga nas sad ne interesira njihovo stajalište prema vrijednosti djela germanskih muzičara. Htjeli bismo tek da se pozabavimo jednim karakterističnim momentom, što se ističe naročito u člancima i kritikama mladih muzičara gospodina Zlatka Grgoševića i kritikama mladih muzičara gospodina Zlatka Grgoševića i kritikama mladih muzičara gospodina Zlatka Grgoševića. Ovi mladi muzičari s prilično mnogo žestine bacaju svu krivnju za »zapostavljanje« slavenske i jugoslavenske muzike u Zagrebu na ži-

dovsku koncertnu publiku, koju je g. Tajčević nedavno (u »Vijencu« br. 4.—5.) nazvao publikom sa »dužim nosovima«. Govore da židovska publika ne polazi koncerte sa slavenskim programom. Čudno je u toj stvari, što govore samo o židovskoj publici, kao da u Zagrebu nema druge publike. Za normalnog i razumnog čovjeka je to okrivljavanje smiješno. Jer, na kraju, zar u Zagrebu nema publike osim židovske. Valjda ipak dolazi na koncerte netko i pored Židova. A ako ne dolazi, zar je krivnja na Židovima? Ali danas je u svijetu tako, da se Židovima prebacuje sve što čine. Jednom će netko konstatirati da ima suviše mnogo židovske publike na koncertima sa slavenskim programom, pa će opet pronaći, kako u tome ima nešto loše. Mlada gospoda vole da udaraju po Židovima, što posjećuju koncerte, nego po ne Židovima, kojih — tako bi se imalo logično zaključiti po njihovom pisanju — nema uopće na koncertima, ni na slavenskim, ni na »amacionalnim«.

Ova mladja grupa svojata isključivo za se, da brani slavenstvo u muzičkom životu u Zagrebu i bahato tretira neke solidne i uvažene zagrebačke muzičare, koji mimo te galame stvaraju vrijedna djela i obogaćuju muzičke umjetničke produkte slavenskoga juga. Pored toga može svaki objektivni posmatrač konstatovati, da se u Zagrebu i na koncertnim priredbama i u kazalištu živo gaj i slavenska muzika. Ali komu je do vike, taj će da više.

Vrhunac je bez sumnje postigao gospodin Zlatko Grgošević prošle nedjelje povodom matineje »Zagrebačke Filharmonije«, prve nakon odulje stanke. Na toj se matineji pod vodstvom dirigenta g. Milana Sachsa pored kompozicije poznatog domaćeg muzičara g. Božidara Sirole izvela II. simfonija Gustava Mahlera, velikog muzičkog majstora i priznatog velikana. Djela Gustava Mahlera izvodila su se već pred 20 godina u svim muzičkim centrima »bez razlike rase«: prošle nedjelje izvodilo se Mahler prvi puta u Zagrebu — dakle tek 15 godina nakon smrti. Gospodin Grgošević nije se uzbunio, što se Mahler izvodio tek sada, njemu je krivo što je Mahler uopće stavljen na program, jer je Gustav Mahler za nj (kako je napisao u zagrebačkom tjedniku »Narodno Djelo«) obični »bečki Židov«. Ovo je dovoljno da pokazuje, kako se g. Grgošević ozbiljno vlada u svojoj struci, koliko je trezven i objektivan.

Prošlog su ljeta Židovi Jemena poslali Cijonističkoj Organizaciji pismo, u kojem crtaju njihovo očajno stanje i mole pomoć. Možda će im se prilike popraviti, kad Lord Clayton označi granicu između Jemena i Adena.

A možda je i ova zadaća rezervirana za Keren Hajesod? Ali komu god uspije otvoriti kanale jemenitskoj imigraciji u Erec Jisrael, taj će završediti punu zahvalnost židovskoga naroda.

(Ziko)

Dr. M. Robinson.

Židovska pitanja u Ženevi

Vijećanja internacionalne Unije Lige Naroda.

Ženeva, 11. marta (JTA). Za vrijeme sadanjeg zasjedanja Saveza Naroda održavat će se vijećanja Internacionalne Unije Lige Naroda (Internationale Union der Völkerbundligen). Na dnevnom redu tih vijećanja nalazi se među ostalim i pitanja poljsko-židovskoga sporazuma, numerus claususa i pitanja osoba, koje nemaju nikakovo državljanstvo, te snočaj narodnih većina i manjina u raznim državama.

Monsignore Barlassina u New Yorku.

New York, 8. marta (ITA). Latinski patrijarha za Palestinu Msgr. Barlassina, koji je poznat po svojoj protucijonističkoj propagandi, stigao je ovih dana u New York. Patrijarha je saopćio, da je došao u Ameriku, da ovdje osnuje ogranak viteškoga reda Svetoga Groba. Red Svetoga groba osnovao je godine 1496. Aleksander VI. kao vojnički red za zaštitu Kristovoga Groba.

Turneja hebrejskog kazališta »Habimah«.

Kowno, 27. februara (ITA). Ansambl moskovskog hebrejskog kazališta »Habimah« stigao je pod vodstvom direktora Zemaha ovamo i bio je dočekan po izaslanicima žid. narodnih i kulturnih organizacija. »Habimah« davala je u gradskom kazalištu niz predstava. Vijeće židovske općine u Kownu priredilo je »Habimi« svečani prijem.

Riga, 27. februara (ITA). Moskovsko hebr. kazalište, koje je ovdje priredilo deset predstava, učinilo je dubok dojam. Letsko novinstvo, pa i ono šovinističko, priznaje neobično visok umjetnički nivo te hebrejske trupe.

Varšava, 28. marta. (ITA). Čuveni moskovski teatar »Habima« stigao je na svojoj turneji u Varšavu, gdje će pod vodstvom svojeg ravnatelja g. Zemaha dati nekoliko predstava. Interes za »Habimu« je u Varšavi velik; sva židovska štampa posvetila je »Habimi« oveće pozdravne članke.

Koncertna turneja Juliusa Wolfsohna po Americi.

Znameniti pijanista prof. Wolfsohn iz Beča nalazi se upravo na velikoj koncertnoj turneji po Americi, te pored »Jüdische Paraphrasen« (Universal - Edition), (koje smo upoznali kod njegovog koncerta u Zagrebu, pred 3 godine izvodi s mnogo uspjeha i svoju novu kompoziciju »Jüdische Rapsodie«.

Sportska svečanost »Makkabi« u Erec Jisraelu.

Centrala sportskoga saveza »Makkabi« u Erec Jisraelu odlučila je, da oko Pesaha (od 31. marta do 1. aprila) a povodom 20 godišnjice Makkabi-a priredi u Palestini športsku svečanost.

(Ziko)

Trocky profesor na novinarskoj visokoj školi.

Moskva, 9. marta (JTA). Leo Trocky bivši šef sovjetske vojske preuzeo je ponudjenu mu profesuru na visokoj moskovskoj školi za novinarstvo.

Ne želimo se dalje upuštati u referisanje o svemu i svačemu, što se nalazi u člancima ovih mladih rasističkih muzičara. Zasad smo dovoljno zabilježili, da se uzmogne prozrijeti smiješnost ove rasne ideologije u muzičkom ruhu. Unatoč tome, što se grade antigermanskim čuvarima čiste nacionalne slavenske muzike, služe se baš najlošijim emanacijama germanskoga rasnog nastojanja: intolerancijom, bezglavim antisemitizmom, zaslijepljenošću i uskogrudnošću.

Muzički Zagreb, sa svojom bogatom tradicijom, davši već dokumenata o širokom horizontu svoga duhovnog života, ne će se jamačno dati zavući u te vode intolerancije i zadržtosti, u kojim se izobličuje ispraviti kredo, što ga je stavila na svoj barjak većina suvremenih jugoslavenskih muzičara: gajenje jugoslavenske muzike, stvaranje djela iz vrutka bogate narodne psihe.

Fi-el.

»GOLEM«, NOVA OPERA OD D'ALBERTA.

Autor »Tieflanda« i mnogih drugih opera, proslavljeni pianista, Židov Eugen D'Albert svršio je novu operu, koja obradjuje staru prašku židovsku legendu o Golem u. — D'Albertu desila se je prije više od godinu i po dana nesreća, da je pao sa bicikla i od onoga dana bolovao je dulje vremena. Vrijeme svoga bolovanja iskoristio je, da komponira novu operu, koja će prvput biti izvedena jesenas u Frankfurtu na Majni. — Radnja se odigrava u praškom židovskom getu u srednjem vijeku. Libretto izradjen je po projektu F. Liona, ali sam tekst nastao je paralelno sa muzikom. Prvi se čin događa u sobi rabi Löwa, koji svojim kabalističkim umijećem dočarava caru Rudolfu susretaj kralja Salomona s kraljicom od Sabe. Rabijeva kći Leja uči Golema, neko gorostasno, od zemlje sačinjeno, nepomično biće, da govori. U drugom činu, koji se zbiva na Jom Kipur, nalazi Golem put od čalne strasti do duševne ljubavi. Treći čin u zvjezdarnici učenjaka Tycho de Braha, sadržaje mahnitane pobješnjeloga Golema, požar Praga i smrt zaručnice Leje. — D'Albert priča, da ni na jednoj od svojih dosadanjih opera nije radio sa toliko pobožnoga zanosa kao na ovoj. Ona je daleko od verizma »Tieflanda«, puna je sredovječne mistike. Autor drži »Golema« svojim najboljim djelom, jer ima najviše individualnoga sadržaja.

Plaćajte šekel, jer time širite i jačate Cijonističku Organizaciju! Plaćajte Savezni doprinos, jer je on jedan od osnova naše organizacije!

IZ JUGOSLAVIJE

ODBOR ZA HEBREJSKO SVEUČILISTE I ŽIDOVSKU NARODNU BIBLIOTeku U JERUSOLIMU.

U nedjelju, dne 7. marta održao se je u užem krugu sastanak, kojemu je bila svrha, da se u Zagrebu konstituiraju odbor, kojemu će biti zadaća, da u Jugoslaviji skuplja i nabavlja knjige za Židovsku Narodnu i Sveučilišnu Biblioteku u Jerusolimu i da služi propagaciji ideje jerusolimskoga sveučilišta.

Sastanak se je održao u uredu g. dr. Lavoslava Šika. Najprije je g. Branko Gostl izložio svrhu sastanka i referirao, što je dosada poduzeto u akciji za Žid. Narodnu Biblioteku sa strane privremenoga Kuratorija, u kojem su gg. dr. Marko Horn, dr. Lavoslav Šik i Branko Gostl, a zatim je razložio potrebu osnutka i zadatka naročita samostalnoga odbora na neutralnoj bazi, koji će u Jugoslaviji voditi rad za jerusolimsku biblioteku i univerzu.

Nakon odulje diskusije o mogućnostima rada, u kojoj su sudjelovali naročito gg. rabin dr. Gavro Schwarz, dr. Šik i g. Mevorah konstatovano je, da se odbor treba da osnuje i da bi bilo najpodesnije, da dosadašnji odbor produži svoje funkcije uz saradnju gospode, koja će se i izvan odbora angažovati za rad. G. dr. David Albala izabran je za povjerenika neutralnoga odbora u Beogradu, a g. dr. Kalmi Baruh za povjerenika u Sarajevu.

IZASLANICI RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA U SARAJEVU.

U subotu 7. i nedjelju 8. o. m. boravili su u Sarajevu izaslanici R. O-a gg. Hans Hochsinger i inž. Oton Rechner, da prema zaključku Saveznoga Vijeća ispituju mogućnosti za zajednički rad svih cijonista u Sarajevu, te su u tu svrhu stupili u kontakt sa Mjesnom Cijonističkom Organizacijom i grupom oko »Jevrejskog kluba«. Gg. izaslanici R. O-a podniet će izvještaj o rezultatima svoga boravka i svoje akcije u Sarajevu R. O-u te sjednici Saveznoga Odbora, koji se sastaje u Zagrebu u nedjelju 21. o. m.

PRIMITAK DJECE IZ PROVINCIJE U OPORAVNU KOLONIJU IZRAELITSKE FERIJALNE KOLONIJE U ZAGREBU.

Izraelitska Ferijalna Kolonija poslat će i ove godine slabu djecu na oporavak u svoj vlastiti dom u Crikvenicu. Budući da su ovom društvu stizavale mnoge molbe iz provincijalnih gradova za primitak djece u koloniju, a nijesu se mogle uvažiti, jer su prekasno stigle, to je uprava društva odlučila, da će ove godine uzeti i djecu iz provincije u svoju Ferijalnu Koloniju, koja odlazi sredinom mjeseca jula iz Zagreba i ostaje u domu do sredine augusta i tako omogućiti roditeljima srednjeg stališa, da mogu svojoj djeci pružiti oporavak na moru uz dobar nadzor.

Upozoravaju se zbog toga roditelji, koji žele poslati svoju djecu u tu Ferijalnu Koloniju na slijedeće:

Troškove za primljenu djecu imaju nositi roditelji, općina ili druga koja dobrotvorna institucija.

Jubilej Hermanna Strucka

Šestoga marta navršio je pedesetu godinu svoga života veoma poznati slikar i crtač Herman Struck. Herman Struck rodio se je u Berlinu, a danas zauzima jedno od najvidljivijih mjesta među savremenim slikarima. Dvadesetih godina radio je u Danskoj, Nizozemskoj i Americi, gdje je, a naročito u Udruženim Državama portretirao najuglednije ličnosti tih zemalja. Struck je crtao poznate portrete Gerharda Hauptmanna, Riharda Delmela, Levisa Corintha, Teodora Herzla, Alberta Einsteina, Lesser Urya, Riharda Beer-Hofimanna i drugih. Struck je učiteljem čitavoga niza mladih i poznatih umjetnika. Njegova čuvena knjiga »Die Kunst des Radierens« bila je putokazom nebrojenim umjetnicima, a i čuveni umjetnik Levis Corinthe je učenik Struckov.

Herman Struck je već od ranih svojih godina bio cijonista. Već odulje vrijeme je Struck uvaženi član Mizrahija, jer je ortodoksan Židov.

Za vrijeme rata bio je Struck časnik u njemačkoj vojsci. Kod zapovjedništva njemačke armije u Ruskoj Poljskoj bio je uposlen u odjeljenju, koje se bavilo pitanjima žid. života u onim krajevima. Ovdje je Herman Struck blagotvorno radio za stradalačko židovsko pučanstvo. Sammy Gronemann ocrtao je u svojoj knjizi doživljaje u tim krajevima »Hawdloh und Zapfenstreich« veoma plastički atmosferu i događaje oko židovskoga odjeljenja kod vodstva njemačke armije u okupiranim krajevima Ruske Poljske. U toj knjizi ocrtan je i zaslužni rad Hermanna Strucka, koji je s mnogo brige i mara pomogao i svojim podređenim kolegama u odjeljenju i židovskom pučanstvu u Ruskoj Poljskoj.

Kao rezultat doživljaja u ratu izdao je zajedno s Herbert Eulenbergom djelo »Slike iz Litve i Bijele Rusije«, a u saradnji s Arnoldom Zweigom »Das Ostjüdische Antlitz«.

Herman Struck preselio se pred nekoliko godina u Palestinu, gdje je stvorio vrijednih radirungu palestinskih krajobraza i tipova iz Palestine. Momentano boravi Herman Struck u Berlinu.

Pristojba za svako dijete iznosi 1800 do 2000 dinara, a to su samo naši režijski troškovi; u tu svotu uračunata je vožnja iz Zagreba u Crikvenicu i natrag, cjelokupna opskrba, liječnički nadzor i morske kupke.

Djeca su smještena u prostranim i zračnim sobama. Hrana je obilna i sastoji od 5 obroka. Nadzor nad djecom je u rukama pouzdanih i stručnih osoba.

Dom imade svoje vlastito dječje igralište sa gombalačkim spravama i svoje posebno kupalište na obali.

Informacije dobivaju se kod društvene blagajnice gospođe Lona Marčić, Zagreb, Trg »N« broj 3, III. kat.

Umoljava se, da se prijave dostave najkasnije do 15. aprila o. g.

Upravni Odbor
Društva Izraelitske Ferijalne Kolonije
u Zagrebu.

PUTOVANJA U PALESTINU.

Promjene u parobrodarskoj liniji Konstanca — Hajfa — Jafa. Direkcija parobrodarskog društva SMR javlja da brod »Dacija« imade od 24. marta ov. god. ovaj novi vozni red:

Odlazak iz Konstanca u petak dne 24. marta, 17 sati.
Dolazak u Hajfu u utorak 28. marta uveče.
Dolazak u Jafu u srijedu 29. marta ujutro.
Odlazak iz Jafe u četvrtak 8. aprila 14 sati. (Umjesto 30. marta).

Dolazak u Konstancu u utorak 12. aprila u 5 sati.
»Dacia« ostaje prema tome preko Pesah blagdana u Jafi tako, da će turisti, koji ostaju samo preko blagdana u Palestini, moći vratiti s tim parobrodom.

Inače je vozni red »Dacije« ovaj:
Odlazak iz Konstanca u Jafu: 24. marta, 16. aprila, 30. aprila, 13. maja, 28. maja, 11. juna, 25. juna, 9. jula, 23. jula, 6. augusta, 20. augusta, 3. septembra, 1. oktobra, 15. oktobra, 29. oktobra, 21. novembra, 26. novembra, 10. decembra, 24. decembra.

Palestinski Ured Saveza Cijonista u Kralj. SHS.

SARAJEVO.

Zadruga za gradnju »Jevrejskog Doma«. — Subvencije Sefardske općine. — Glavne skupštine kreditne zadruge »Melaha« i radničkog omlad. društva »Matatja«.

U ponedjeljak 1. marta održana je u društvenim prostorijama Jevrejskoga kluba konstituirajuća glavna skupština zadruge »Jevrejski Dom, zadruga sa ograničenim jamstvom«. Na osnivačkoj skupštini izjavio je predsjednik pripravnog odbora zadruge, g. dr. Žiga Bauer, da je do sada upisano toliko udjela, da se gradnja prve zgrade može smatrati obezbijedjenom. Sa gradnjom zgrade započet će se još ove godine. U upravni odbor izabrana su slijedeća gg.: dr. Ž. Bauer, Josip Brettler, H. Dohany, Iso Herman, Mair Musafia, Moise Pardo, Monis Pinto, Silvio Salom i Šandor Török.

*

Šahovski jubilej

TRIDESETGODIŠNJI ŠAHOVSKI JUBILEJ G. I. GROSSA.

Tiho i povučeno živi u Karlovcu kantor g. Izidor Gross. No njegovo je ime poznato i štovano ne samo u svim šahovskim krugovima naše države, nego po čitavome svijetu u kojemu se gaji šah, ta »kraljevska igra« ili kako često običaje da tvrdi majstor G. Gross: nije to igra to je umjetnost.

Rijedak jubilej proslavit će se u Karlovcu 14. o. m. Šahovski majstor g. Izidor Gross slavi ove godine tridesetgodišnjicu svoga uspješnog šahovskoga rada. Još kao mlad čovjek posvetio se je šahu, zapravo jednoj važnoj i teškoj grani šaha: šahovskim problemima. On je marljivim radom, ustrajnošću, predanošću i velikom ljubavi proučavao šahovsku umjetnost, i u kratko vrijeme postao svjetskim problemnim majstorom. Njegove su mnogobrojne (nekoliko stotina) šahovske problemne kompozicije izašle po novinama svih kulturnih zemalja, a tako donasaju njegove radove američki, engleski, švedski, njemački, pa i kineski časopisi. Sudjelovao je kod mnogih internacionálnih šahovskih problemnih turnira, a kod svjetskog internacionálnog turnira u Amsterdamu god. 1925. uspjelo mu je da dobije drugu nagradu.

Gosp. je Gross jedan od prvih i najzaslužnijih propagatora šaha na slavenskom jugu. On je pred mnogo godina izdao, za razvitak šaha u našim zemljama, veoma važnu »Šahovsku abecedu«, koja je bila prva šahovska edicija na hrvatskome jeziku i koja je mnogo pridonijela da se je šah udomio u našim krajevima.

*

Majstor i jubilarac g. Izidor Gross je čovjek bogatog židovskoga znanja i prožet židovskom vitalnošću. On je u nizu svojih znanstvenih radova posvetio nekoliko članaka i pitanju uloge šaha u židovstvu. Tako je jedan članak izašao i u uglednom židovskom znanstvenom časopisu »Monatshefte der Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaft des Judentums«, a jedan odlomak njegove »Šahovske Abecede« bavi se tim pitanjem. Sa mnogo interesa i ljubavi prati židovski renesansni pokret, napose oživljenje hebrejskoga jezika, a dobro se sjećam s koliko je oduševljenja primio vijest da se u Palestini osnavao židovski šahovski savez, koji kani da izdaje hebrejski šahovski časopis.

Kako javlja »Jevrejski Život«, u budžetu je sarajevske Sefardske bogaštvene općine za ovu godinu votirano za Svjetsku Sefardsku Organizaciju 10.000 Din., za Keren Kajemet 5000 Din.

*

Prošli mjesec održana je glavna skupština Židovskoga omladinskog radničkog društva »Matatja«. Tajnik društva g. Andro Steiner iznio je izvještaj, u kojem je istaknuo da društvo broji danas 296 (!) članova. Društvo imade svoje prostorijske, u kojima se radnički pomladak sastaje s početkom i nedjeljom, pjeva, muzicira i zabavlja se. Društvene prostorijske nose ime »Dom glazbe i društvenosti«. Postoji muzička sekcija, koja broji 30 članova. Društvo poiaže osobitu važnost na gajenje društvenosti i izleta u prirodu. Nova uprava je na čelu g. Andro Steiner.

*

»Melaha«, kreditna Zadruga s o. j., imala je pred kratko vrijeme svoju II. red. glavnu skupštinu, koja je bila veoma dobro posjećena. G. dr. J. Kajon podnio je izvještaj o poslovanju Kreditne zadruge, te je medju inim istaknuo, da su se podjeljivali krediti do visine od 60.000 Din. Zadruga je uvijek bila mobilna i nije oskudijevala na novcu. Kamatnjak za kredite iznosio je 16 do 20%. — Gosp. dir. Baruh iznio je zaključne račune te istakao, da glavna bitak za 1925. god. 166.002.05. Promet blagajne iznosio je 24.555.539.69 Din.

Promjene u redakciji »Jevrejskog Života«.

U broju »Jevrejskog Života« od 26. februara izišao je nepotpisani uvodnik, koji se je bavio problemom učestvovanja i angažiranja bosanskih Jevreja u državnoj politici.

U posljednjem broju »Jevrejskog Života« nalazi se na čelu lista slijedeća izjava: »Uvodnik odštampan u broju »Jevr. Života« od 26. februara o. g. napisao sam bez znanja i prethodnog dogovora sa ostalim članovima redakcijskog odbora. Mišljenje iznešeno u tom članku je moje lično samo ja odgovaram za sve što sam u njemu naveo i izložio. Sarajevo, 3. III. 1926. Dr. Kalmi Baruh.«

»Jevrejski Život« donosi još u broju od 5. marta noticu pod naslovom »Iz redakcije«: »Gosp. dr. Kalmi Baruh prestao je biti članom redakcije »Jevrejskog Života« njegovim saradnikom.«

BEOGRAD.

Purimsko veče.

(Od našega redovitog dopisnika).

»Povjereništvo Jevr. Narod. Fonda« priredilo je u nedjelju 28. febr. o. g. u sali Palace Hotela »Purimsko veče«, zabavnim programom i igrankom. Povjereništvo je uputilo poziv građanstvu za ovu priredbu, napominjući, da je Purim praznik radosti i veselja u znaku narodne renesanse i obnove Erec Jisraela. I zbilja, građanstvo je slijedovalo spontano i svojim obilnim posjetom doprinjelo potpunom uspjehu ove naše priredbe, čiji sav čist prihod ide u korist Keren Kajemeta. Program zabavne večeri bio je dobar i veselo priredba je protekla u veoma ugodnom raspoloženju.

Prigodom njegovog jubileja, što mu ga priredjuje Karlovački Šahovski Klub, priključujemo se i mi čestitarima iz naše države i inozemstva, s iskrenim čestitkama, želeći mu dati uspješan rad, na njegovu čast i na čast djela kojemu se posvetio.

F. R.

LEOPOLD GODOVSKY I ŽIDOVSKA VISOKA MUZIČKA ŠKOLA U PALESTINI.

Pred kratko vrijeme boravio je Leopold Godowsky u Rimu, gdje je dao koncert. Tu je s dopisnikom J. T. razgovarao o svojim dojmovima s puta po Palestini. Izjavio je odlučio, da velik dio svojih sila posveti osnivanju jednog reprezentativnog muzičkog instituta u Palestini. Mi moramo narodima, kazao je Godowsky, dokažemo da je Židov u muzičkom polju stvorio i još stvara velika i neprolazna djela. Židovstvo je dalo ne samo velikih muzičkih stvaralaca već i genijalnih muzičkih interpretata kao na pr. Kremlera, Hubermanna, Chajfeza i Isaie (čiji je otac bio još Židov). O znamenitim dirigentima, što bijahu Židovi, treba ni govoriti. Židovska visoka muzička škola, što bi se stvorila, mora da bude dio hebrejske univerze u Jerusolimu. Ja sam o tome već govorio s prof. Magnesom drugim ličnostima u Palestini i Americi. No žid. muzička škola treba da bude pristupačna svima narodima i svim religijama. Kod osnivačke skupštine društva »Jewish Memorial Conservatory« predložio sam, da bi dužnost svih velikih židovskih umjetnika po čitavome svijetu da jedno vrijeme naučavaju na toj školi zabadava. Ja sam takovu obvezu već preuzeo i nadam se, da će me to slijediti. Nadajmo se, da će visoka muzička škola židovskoga naroda, koja imade neizmjereno mnogo smisla za muziku, stvarati velika djela, da će postati centrum umjetničkoga stvaranja i da će našem narodu i zemlji naše budućnosti donijeti svjetsko priznanje.

Umro muzički pedagog Julius Epstein.

Pred kraće vrijeme umro je u Beču znameniti muzički pedagog prof. Julius Epstein. Medju njegove učenika čitavoga svijeta ubrajao se i Gustav Mahler. — Prof. Epstein bio je Židov, rođen u Zagrebu, te je zbog svojih zaslugu zagrebački Glazbeni Zavod bio i njegovim časnim članom.

NOVI SAD.

Purimska priredba Pro-Palestina sekcije.

Marna ženska Pro-Palestina sekcija Židovskog Nacionalnog Društva održala je po svom običaju Purimsko veče, koje je nadasve uspjelo. Priredba se održala dne 28. februara u dvorani Grand Hotela »Sloboda« i bila izvanredno posjećena. Ovaj puta je priredbu potpomoglo svojom saradnjom Židovsko Gospojnsko Društvo u Novom Sadu.

Veče je otvorio svečanim govorom predsjednik Židovskog Nacionalnog Društva u Novom Sadu dr. Geza Handler. Iza toga prešlo se na izvođenje bogatoga programa. Sinagoga i zbor skladno je otpjevao nekoliko pjesama. Zbor je uvijek bio i njime upravljao na svečanosti kantor g. Weissberg. Gospodja g. Schwarz recitovala je Bedu pa je u publike pobudila veoma veselo raspoloženje. Iza te točke pjevao je veoma uspjelo natkantor g. Schächter nekoliko izabranih pjesama. Duhoviti konferansier bio je gosp. Feliks Süss. Program završen je pjevanjem »Hatikve«. Za vrijeme veoma animirane zabave, koja se je dalje nevezano razvijala održani su kod glavnoga stola značajni govori. Govorili su dr. Lustig, predsjednik bogoštovne općine, rabin dr. Kiss, predsjednik Pro-Palestina sekcije i gospodja Ester Vig.

Priredba je donijela lijep čisti dobitak.

BIJELJINA.

Uspjela purimska zabava.

(Od našega redovitog dopisnika).

U subotu 6. o. mj. održala je Mjesna Cijonistička Organizacija u Bijeljini u prostorijama hotela »Drina« purimsku zabavu sa vanredno lijepim programom uz sudjelovanje vlastite pjevačke sekcije »Hazimre«. Moralni uspjeh ove zabave bio je kolosalan, a materijalni približno dobar. Pjevačka sekcija »Hazimra«, koja je prije kratkog vremena uspostavljena zavrjedila je primjernu pohvalu, te obećaje, da će za kratko vrijeme dostići onaj glas i ugled, koji uživaju renomirani i rutinirani pjevački zborovi — što doduše ovisi samo o volji i radu pojedinih pjevača i pjevačica. Osobitu pohvalu zavrjedili su zborovodja gosp. prof. Vladimir Kuragin, kojemu se ima pripisati jedan dobar dio velikoga uspjeha, te gospođice Laure Winter (sopran) i Erna Levi (alt), koje su svojim solo pjevanjem zadivile slušaoce. Program je dostojno upotpunio svojim virtuoskim sviranjem na violini gospodin Max Grünfeld uz umjetničku pratnju na glasoviru gospodina dr. Vladimira Čaldarovića.

Finale programa ugodno je iznenadio sve prisutne. Prikazana je šaljiva slika »Mjesec jasni...« u režiji gosp. prof. Kuragina. Uz burni aplaus, morale su dražesne gđice Fanika i Johana Schwarzenberg po drugi put opetovati ples ovog igrokaza, koji su izvele sa tolikim razumijevanjem i gracioznošću na svekoliko odobravanje.

Poslije programa produljila se zabava uz veselo raspoloženje, plesom, šaljivom poštom i nagradom ljepote. Podijeljene su tri lijepe nagrade uz burno odobravanje publike. Prvu nagradu dobila je gospodja Giza Mosko Pappo, drugu gđica Johana Schwarzenberg, a treću gđica Roza Schwarzenberg.

Zabavu su posjetili u lijepom broju i vidjeniji nejevrejski građani. U ovoj sezoni bila je ova zabava jedna od najuspješnijih, te će ostati u ugodnoj uspomeni svima posjetiocima.

(M. P.)

OSIJEK.

(Od našega redovitog dopisnika).

Purimska krabuljna zabava »Židovskog Nacionalnog Društva« u Osijeku dne 2. marta t. g. osobito je lijepo uspjela. Sve prostorije Grand Hotela Görög bile su pune otmjene publike, koja se u naročito dobrom raspoloženju zabavljala sve do jutra. Ukusno dekorirane dvorane bile su pune elegantnih i šaljivih maska. Vidjeli smo na zabavi i g. velikog župana Ljudevita Gaja, predstavnika građanske vlasti i brigadnog generala Atanackovića, predstavnika vojne vlasti. Zabavni odbor na čelu s ing. Freundlichom uložio je veoma mnogo truda pripremajući ovu zabavu i njegova je zasluga, da će Narodni Fond dobiti lijepu svotu od čistoga prihoda zabave.

LUDBREG.

Boravak člana Radnoga Odbora g. dr. Oskara Spieglera. (Pismo iz Ludbrega.)

U nedjelju dne 7. marta posjetio je Ludbreg kao delegat Radnoga Odbora Saveza Cijonista g. dr. Oskar Spiegler. Tim povodom održan je sastanak ludbreških Židova u vijećnici bogoštovne općine. Sastanak je otvorio potpredsjednik bogoštovne općine g. Artur Scheyer, pozdravivši dr. Spieglera i sve prisutne, koji su se odazvali pozivu u potpunome broju.

G. dr. Spiegler obrazložio je u jednosatnom govoru svrhu svojega dolaska u Ludbreg, iznio suvremene postulate cijonizma i židovstva uopće i pozvao prisutne da potpomognu materijalnom saradnjom rad vodstva cijonizma u Jugoslaviji. Kao dobar i stari znanac Ludbrežana djelovao je dr. Spiegler to više svojim pregrnatim razlaganjem i zasnim isticanjem zahtjeva, koje pokret stavlja na svakoga cijonistu i Židova. Dr. Spiegler postigao je lijep uspjeh, potaknuvši sve prisutne, da su dali veće doprinose za Jugoslavensku Halučku Farmu.

SLUŽBENA SAOPĆENJA

SVIM ŠEKELSKIM KOMESARIMA!

Pozivlju se svi šekelski komesari da sukcesivno obavještavaju zemaljsku šekelsku komisiju o uspjehu šekelske akcije u svom mjestu.

Zemaljska šekelska komisija.

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na sjednici od 8. o. mj. rješavao je R. O. najprije tekuće poslove. Primili su se na znanje dopisi Egzekutive u stvari novinske propagande za »Ijar-akciju« mjesec organizacije« te bilteni Egzekutive za žid. novinstvo. — G. dr. Oskar Spiegler referirao je o svom boravku u Ludbregu, koje je mjesto posjetio prema zaključku R. O. Održao je ondje sastanak sa svim Židovima Ludbrega, na kojem je reaktivirana M. C. O., povišen je kontingent za KKL i skupljeno preko 3000 Din. za halučku farmu. — G. Drago Steiner, upravitelj Palestinskoga Ureda podnio je tromjesečni izvještaj o radu Pal. Ureda.

G. dr. Alfred Slinger, tajnik Uprave KKL referirao je o uputama Hanhale KKL iz Jerusolima za provedbu KKL-akcije na Lag baomer, pa su stvoreni zaključci o provedenju akcije u našoj državi. — G. Filip Reiner izvješćuje o osnutku posebnog kuratorija za hebrejsku univerzu u Jerusolimu. — Raspravljalo se o provedenju »Ijar-akcije«, koja će se akcija provesti u vremenu od 15. aprila do 15. maja te je zaključeno, da se u svim mjestima moraju u tom vremenu održati skupštine i sastanci, što se imadu posvetiti jačanju cijonističke svijesti i organizaciji te širenju cijonističkoga pokreta. Svim M. C. O. bit će razaslane potanje upute. Govoreno je nadalje i o osobama, koje dolaze u obzir za provedenje ove propagandne akcije, napose o govornicima, te o mjestima za koja dolaze pojedini govornici u obzir. — Savezno glasilo »Židov« posvetit će tom prilikom jedan broj »Ijar-akciji«. — Organizacijoni referent izradit će tačan plan o što uspješnijoj provedbi te propagandne akcije.

DNEVNI RED SJEDNICE SAVEZNOGA ODBORA.

Dnevni red sjednice Saveznoga Odbora, sazvane u Zagreb za nedjelju dne 21. marta, jest kako je već ranije objavljeno, slijedeći:

1. Izveštaj tajnika (Ivo Hochsinger).
2. Politički referat (Ivo Hochsinger).
3. Organizacioni referat — napose pitanje Sarajeva i Južne Srbije (Ing. Oton Rechnitzer).
4. Izveštaj Palestinskoga Ureda (Drag. Steiner).
5. Izveštaj o Hehalucu i hebraizaciji (Drag. Steiner).
6. Izveštaj o halučkoj farmi (dr. Beno Stein).
7. Omladinski referat (Filip Reiner).
8. Izveštaj o Keren Hajesodu (K. H.-komisija, Beograd).
9. Izveštaj o Keren Kajemetu (dr. Alfred Singer).
10. Blagajnički izvještaj (Egon Pollak).
11. Izveštaj uprave »Židova« (Joel Rosenberger).
12. Debata.
13. Eventualija.

Sjednica Saveznoga Odbora održaje se za vrijeme Zagrebačkog Zbora. Posjetioći Zbora imadu na željeznici 50% popusta, pa se gg. članovi Saveznoga Odbora upozoravaju na objavu rješenja Generalne Direkcije Željeznice u ovom broju »Židova«.

(Sabrano je preko 3000 dinara, što je za Ludbreg svakako lijepa svota, jer u Ludbregu ima bogošt. općina svega 17 članova.)

Na sastanku je osnovan novi odbor Mjesne Cijonističke Organizacije u koji su ušla gg. rabin g. L. Deutsch, Artur Scheyer, Ignac Weinrebe i Rudi Appler. Jednako je na sastanku prikupljeno nekoliko novih pretplatnika za »Židov«.

ZAGREB.

Purimska zabava Jevrejsko-sefardskog studentskog kluba u Zagrebu.

U subotu dne 6. o. mj. priredio je Jevrejsko-sefardski studentski klub u Zagrebu u »Makabijevom Domu« svoju ovogodišnju Purimsku zabavu. Raspoloženje se je tečajem večeri lijepo razvilo.

Od oficijelnih ličnosti vidjeli smo na zabavi predstavnike Saveza Cijonista, predsjednika Žid. bogošt. općine, rabina dr. Schwarz i predstavnike Žid. Narod. Društva, »Makabija«, Cercle Hatarbuta. Podružnice »Benevolencije«, te izaslanike žid. akademskih društava »Judeje«, »Žid. Akad. Potp. Društva« i »Boruhova«.

Na zabavi je bio i izbor ljepotica. Prvu nagradu dobila je gđja. Ruža Nałusi, drugu gđja. Gizela Albahari, a treću gđica. Lony Alkalaj.

Zahvala Odbora »Jevr. Sefard. Stud. Kluba«.

Od prvih dogovora za zabavu pa do kasno u noć na samoj zabavi gđja. Dijana Romano bilo je duša svega rada oko te priredbe. Gospodja Romano i opet je dokazala, s koliko predanošću umije da prednjači i u krupnom i u sitnom

radu. Odbor »Jevrejskog Sefardskog Studentskog Kluba« izriče joj zato svoju najsrdačniju hvalu. Odbor se najljepše zahvaljuje i svim ostalim gospođama i svoj gospodi, što su suradivali u zabavnom odboru, kao i svim onim plemenitim darovateljima, koji su svojim bogatim prilozima za buffet i tombolu mnogo pridonijeli uspjehu zabave.

Odbor »Jevr. Sef. Stud. Kluba«.

Cercle »Hatarbut«. U subotu 28. adara, 13. ožujka proslavice Cercle »Hatarbut« u svojim prostorijama Peščenica VI. br. 9. prvu godišnjicu svoga opstanka. Na toj će proslavi g. rabin dr. Gavro Schwarz blagohotno održati svečano slovo. Na proslavu se pozivaju svi prijatelji Cercle Hatarbuta, tarbut-a.

(Izraelitska bogoštovna općina). Doznake za macos izdavati će se počam od 14. o. mj. od 9—12 sati prije podne i od 3—5 sati poslije podne u općinskoj pisarni, Palmotićeve ulica 16. Cijena Din. 16.— po kg.

*

Amalija Hoffmann.

U četvrtak dne 11. o. mj. preminula je u Zagrebu gđja. Amalija Hoffmann, rođjena Goldschmiedt u 80. godini svojega života. U pokojnici gube naši sumisljenci gg. Julio i Josip Hoffmann svoju uzor majku. Sprovod preminule bit će u nedjelju dne 14. marta u 15 i po sati, a kreće iz mrtvačnice na Mirogoju. Rastuženoj porodici izražavamo ovime naše saučesće.

Iz Makabi-a. Zdravstveni odlo gospode počinje vježbom u ponedjeljak, dne 15. o. mj. tačno u 9 sati.

XXVIII. REDOVITA GLAVNA SKUPŠTINA ŽID. NAR. AKAD. DRUŠTVA »JUDEJE«.

U četvrtak 18. o. mj. u pol 9 sati na večer održaje se u Vijećnici Izrael Bogošt. Općine u Zagrebu (Palmotićeve ul. 16.) XXVIII. redovita glavna skupština (za ljetni semestar 1925./26.) ŽNAD »Judeje« sa slijedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Debata o izvještajima.
5. Izvještaj revizora.
6. Apsolutorij.
7. Izbor novoga odbora.
8. Eventualije.

Pozivlju se članovi i seniori »Judeje«, da glavnoj skupštini u što većem broju prisustvuju.

Za odbor ŽNAD »Judeje«:

Potpredsjednik: cand. jur. Filip Reiner, v. r.
Tajnik: stud. phil. Albert Alkalaj, v. r.

Za Tiskovni Fond »Židova«. Gospodin Pero Posavac u Grubišnom Polju darovao je za Tiskovni Fond »Židova« Din. 100, a u istu svrhu sabrao u krugu svojih prijatelja Din. 100.

POPUST NA ŽELJEZNICAMA ZA POSJETIOCE ZAGREBAČKOG SAJMA.

Generalna Direkcija Državnih Željeznica odobrila je kako za proljetni tako i za jesenji saam Zagrebačkog Zbora ovu olakšicu:

Posjetiocima 50% popusta za vožnju u Zagreb i natrag i to na način, da se na polasku kupi cijela karta, koja onda uz zborsku legitimaciju vrijedi i za povratak. Za proljetni sajam ta olakšica vrijedi: za put u Zagreb od 20. do 28. marta, a za povratak od 21. marta do 1. aprila.

Posjetioći sajma imaju to pravo povlaštene vožnje na svim putničkim i brzim vozovima izuzevši Simplon Orijent-Express.

Legitimacije za povlaštenu vožnju prodat će se kod svih zastupstva Zagrebačkog Zbora i većih novčanih zavoda u zemlji.

NA STAN I OPSKRBU prima jedna samostalna gospođja gospođicu iz)bolje ljubitelji. Upitati između 12—3 sata poslije podne. Palmotićeve ulica 64a, prizemno kjevo.

ŽIDOVSKO OMLADINSKO KOLO U ZAGREBU

priredjuje u subotu dne 20. marta o. g. u 9 s. na večer u prostorijama Žid. Gombal. i Športskog društva »Makabi«. Palmotićeve ul. 22.

ZABAVU S PLESOM.

Reklamacia pozivnica i preprodaja karata u trgovini gosp. šandora Schnellera, Strossmayerova ulica br. 6.

ELLA NJEMIROVSKY

HERMANN ŠIDLOF

zaručeni.

Ruševo

3. III. 1926.

Gora

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovićeve ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatićina ul. 39.

Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinate ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fin ogledala.

Vjesnik Saveza Žid. Oml. Udruženja

ZA SLET I PROTIV NJEGA.

Primaklo se proljeće, a s njime uza sve ostale ljepote i onaj čas, kad vodstvo omladine ima da stvori odluku o sletu. Nekad se pitalo: gdje će biti slet, kada i kako će biti. U posljednje se godine svaki puta sve ozbiljnije pitalo: hoće li biti slet?

Slet je bez sumnje nekad bio nadasve snažan doživljaj za sve učesnike, i starije i mlađe. Poslije je i on postao žrtvom rutinijerstva; samo za najmlađe, najnaivnije učesnike i za one, koji su u znoju lica svoja i napinjući sve nerve i svu duševnu snagu kušali da udare omladini smjer rada — samo za te naivčine (jedne zbog mladenačke neiskusnosti, druge zbog njihova abnormnoga ustrojstva) mogao je slet i do danas da ostane stvar snažna, veličajna i duboka. Kad pomislim na 16—18 dana, to jest na šest dosad proživljenih sletova, u meni se prije svega, prije svih lijepih i gorkih uspomena budi osjećaj koncentriranoga života, zgurnute snage, koja je nekad eksplodirala u pozitivnom, a nekad bogme i u negativnom smjeru. Ali taj je smjer bio određen situacijom općega cionizma ili našega pokreta, a naše u dubini, originalno naše — bijaše energija, koja je nabijala čitavu sletsku atmosferu posebnim elektricitetom, koja je uzrokovala mnoge gluposti, da ipak ostane čista, visoka i sveta.

Veliko je naprosto samo okupljanje omladine; oni satovi, kad se pred glavnim kvartirima javljaju grupe, da se odavle rasprše u stanove, i da se po tom opet skupe na priredbama i na vijećanjima. Golemi su oni časovi, kad se u dvorani, još čas prije mirnoj, neinteresiranoj, pojavi gibanje: s govornice je riječ prodrila u srce omladine, da ih barem na čas poveže u doživljaju jedinstva.

Nema naknade za te momente. Naša omladina nema druge prilike, da ovako intenzivno osjeti svoje i da se čitava preda težnji za ostvarenjem ciljeva, koje joj nameću njeni vodje. A omladina u cjelini treba takvih doživljaja, da joj dadu snage za rad. Židovskoga osjećaja ona imade, ali je u nas neizrecivo teško ostvariti sve ono, što osjećamo potrebnim. Stoga treba ovakovih momenata, koji mogu omladini da ucijepje koncentriranu dozu svijesti, volje, zanosa i elana. Bez njih bi omladina morala naskoro da zapane u neizlječivo mrtvilo, ako ne nadjemo drugo štogod, što bi bilo potrebno da je uvijek iznova potiče na rad.

Bilo bi dobro, kad bismo našli nešto takovo. Jer ima dosta razloga, koji govore protiv sleta.

Prije svega: pomalo slabi prava privlačivost sleta; slet postaje zgodna prilika za zabavu i razonodu. Nitko ne može da ima ma što protiv toga. Pa ako se ikogod nadje da psuje protiv ono malo flirta i milovanja, koje je neuklonivi pratilac ovakovih golemih sastanaka — nema mu pomoći. U te sletske dane, kad omladina hoće da bude slobodna, nespustana, nekonvencionalna, kad hoće da se izživi omladinski, da ne okiva svoju čud i nađone — u te dane prirodno mora da se ispolji i njena potreba za razumijevanjem i za ljubavi, koja u obične dane nužno ostaje kod prevelike česti nezadovoljena. A naša omladina, napose u provinciji, nalazi na tako malo drugarstva, razumijevanja i ljubavi, da je slet za nju pravo oslobodjenje. Treba tako malo u te neobične dane, pa da se duše nadju u harmoniji. Možda nigdje i nikad nije ljubav tako čista i jednostavna, kao u sletskim danima, kad su duše i onako spremne da budu lijepe i dobre.

Protiv takve sletske ljubavi ne može da bude prigovora. Mi koji smo je doživjeli, možemo da za nju svjedočimo.

Nešta je drugo važnije. Čitava priredba sleta pomalo postaje nesavremena. Oni najbolji, koji zapravo čine srž pokreta, ne mogu na sletu da steknu poticaja, koji im trebaju. Nije samo slučaj da je Ahdut Hacořim za vrijeme osjećkoga sleta imao kemp na Bledskom jezeru i da je za vodje slet većma smetnja, negoli izvor energije. Naš cilj nije riječ, manifestacija i velike priredbe. Mi hoćemo odgojni rad. I još više: ako je cilj naš odgoja za hebrejsku radnu Palestinu, onda je veliki slet samo gubitak novca, vremena i snage. Onda je dosta, da se omladinski vodje sastanu gdjegdje od vijećanju; da se naprave logori, koji će nas i bez ikakvih govora većma približiti prirodni, radu i Palestini nego što to mogu i najljepše riječi na sletu.

Zasad je to utopija, jer cilj savezne omladine naprosto nije odgoja za Palestinu i jer čitav njen društveni rad nije priprema ni za ovakav logorski život kroz nedjelju ili mje-

sec dana, a kamoli za život radnika u Palestini. Naša omladina od najveće česti ne misli uopće ozbiljno na izvršenje svojega programa, koje bi samo po sebi donijelo promjenu sadašnjih oblika saveznoga života, da učini nepotrebnim priredbu skupih sletova, mjesto kojih bi došli logori i sastanci vodja.

Zbog toga je potrebno, da se još jedamput napravi slet. Na njemu treba da se zaista ispolje sve struje omladine, treba da se još jedamput promotre sadašnji rezultati i da se odredi put. Za uspjeh sleta nema bojazni: može da se na njemu raspone SŽOU u dva tabora, a može da se čvrsto poveže u jednovitu cjelinu; važno je da znamo na čemu smo.

O pitanju, o kojemu će se možda sukobiti struje, bit će još govora. Zasad samo ovo: treba odlučiti, hoće li SŽOU, biti palestino-centrički ili ne će, jer današnje stanje nema mnogo smisla. Do te će odluke stajati, hoće li Ahdut Hacořim, oficijelna savezna jezgra, u punoj mjeri moći da utiče na omladinu ili će izaći iz SŽOU, da imamo njega odgađa omladinu za Palestinu, dok će SŽOU ostati doduše po programu zacijelo cionistička, ali po radu galutocentrička omladinska organizacija.

Spram toga pitanja gubi se važnost problema, koji je najzgodniji oblik saveznoga vodstva itd. Sve su to pitanja manje-ga značaja, a bitno je, hoće li omladina čitava koračati put Palestine ili će se programatski ustaliti pravo stanje stvari, da je samo jedan dio omladine spreman da konzekventno provede cionistički program, dok se drugi dio ne brine mnogo za njegovo izvršenje.

Prema tome će i oblik ovaj puta morati da bude čedniji (i bez obzira na teško privredno stanje!); mjesto velikih priredaba bit će ozbiljna vijećanja. Konkretno prijedloge o izvedbi sleta, napose o eventualnoj saradnji ili nesaradnji s Makabi-okrugom imat će da odredi vodstvo saslušavši mišljenje omladine.

Würzburg, u februaru 1926.

Cvi Rothmüller.

RAD U SAVEZNIH UDRUŽENJIMA.

Karlovac. KŽO. Predsjednik KŽO h. Djuka Reiner izbiti će momentalno nekoliko mjeseci iz Karlovca, te ga zamjenjuje Zora Mattersdorfer. Rad je omladine uglavnom ostao isti kao i prije odlaska predsjednika. Radi se u grupama, uči se kolonizacija prema knjizi Cvi Rothmüllera i Palestinografija. Osobito se mnogo pažnje posvećuje djeci. Priredjeno je uspjele Purimsko sijelo.

Križevci: Križevac se opet počinje buditi. Rad se većinom kreće oko jedne grupe koja je osnovana inicijativom i uputama h. Joela Rosenberga, koji je pred mjesec dana bio posjetio udruženje. Priredjuju u zajednici s Gospojinskim društvom »Purimsku priredbu«. Šekelsku će akciju provesti omladina. Uči se jevrejski kod g. rabina dr. Engla.

Požega: ŽOU »Hagibor«. Hagibor radi u diletantskoj sekciji, koja po svim znacima, što ih odonud dobivamo, dobro napreduje. Otvoriše zatim kurs o jevrejskoj glazbi, o čemu takodjer obdržavaju predavanja.

»Hagibor« moli Mišrad, da objavi, da se dopisi za ŽOU Hagibor imaju slati na adresu: Zdenko Brod, Trgopretel, Slav. Požega

Sarajevo: Židovsko Omladinsko Kolo u Sarajevu, kako nam javlja, intenzivno radi. Omladinsko Kolo, potaknulo je gg. dr. Moric Levija i dr. Wessel da u Kolu održe nekoliko predavanja o Jevrejskoj historiji. Sada se drži ciklus predavanja iz nacionalne higijene. Predaje dr. Moric Papo. Sama su predavanja vrlo dobro posjećena, te ih slušaoci prate živim interesom. Poslije predavanja slijedi obično živa debata. Omladinsko Kolo je opet počelo raditi u pjevačkoj sekciji, koje je vodstvo preuzeo g. prof. Suzin. Pjevaju se pjesme jevrejskih i drugih kompozitora. Na nedjeljnim se sastancima tretiralo često i pitanje »Gideona« i Saveza.

Mišrad S. Ž. O. U.

PRESELENJA PO GRADU, KAO I IZVAN GRADA

te željeznicom sa Möbelvagonom, dovoz različite robe na i sa kolodvora, obavlja savjesno i uz najjeftinije cijene otpremništvo

Elaš i Lah,

vlasnici velikih zračnih skladišta i industrijskih kolosjeka, Zagreb, Nikolićeva ulica br. 10, telefon 13-36.

Pretplatnicima „Židova“!

Umoljavaju se svi pretplatnici „Židova“ koji još nijesu obnovili pretplatu za godinu 1926., a žele i dalje primati list, da bez odvlačno doznače pretplatu, jer će im inače obustaviti dostava „Židova“.

Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod
„N E G R O“
ILICA 19.

~: FOTO-ATELIER ~:
WEINRICH I DRUG - ZAGREB
ILICA 34 TELEFON 7-59

SALON „EMA“
češijaonica za dame
Zagreb, Ilica 12.

SANDALE

smedji blank šivane (flexible) ili kovane u najboljoj kvaliteti marka

»STANDARD«

dobavlja uz jeftine originalne tvorničke cijene na veliko i malo
CARL POLLAK d. d., LJUBLJANA.

glavno zastupstvo

FRKOVIĆ I DRUG, ZAGREB.

Mesnička ulica broj 5.

Telefon br. 4-45.

„Mladenka“

prima na izradbu sve muško i žensko rublje, nadalje endlanje, — ažuiranje i vezenje na stroj —

Zagreb Račkoga 5
(vrata 10-a)

Rublje za novorođenčad, jednostavno i luksuzno
vlastiti domaći proizvod, preporuča
»E G A«, Ilica 53.
uz najsolidniju izradbu i uz najniže cijene.

Julio Hofman
Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

Iznajmljuje se od 15. ožujka SOBA

sa dva kreveta za oženjeni par ili osobe, ili za jednu osobu sa jednim krevetom. Električna i poseban ulaz. Uputa Senoina ul. br. 18. I. kat, vrata 4.

Oglasujte u „Židovu“

Moderna praona rublja
„ALBATROS“
ZAGREB
Vlaška ul. 62 Telefon 9-78.
Kačićeva ul. 4 Telefon 23-68.

Željezne krevete
i ostalo željezno pokućstvo izradjuje najsolidnije
„ZMAJ“ D. D. ZAGREB
Petrijnska ul. 3
Tražite cjenik!

Hagada šel Pesah
u velikom izboru i uz jeftinu cijenu kod
Srećko Holman
Knjižara i papirnica
ZAGREB
Ilica 92 Telefon 9-58

Zdravlje
je pola bogatstva

Prvi je uvjet za duševni i tjelesni rad, a napose za uspjeh u životu tjelesno zdravlje. — Ne mučite svoje tijelo jakim potresom stupajući na tvrdim kožnim petama. Nosite i Vi PALMA KAUCUK PETE I POTPLATE. Nikada više ne ćete napustiti ugodnosti što ih osjećate kod elastičnog hoda. Palma kaučuk Pete i potplate su trajniji, a ipak jeftiniji od kože.

ANTUN SEČEN
Modna krojačka dvorana za gospodu
ZAGREB
Ilica broj 77. Telefon 28-87.
Izrađuje odijela po najnovijem i najmodernijem kroju. - Vanjske narudžbe obavljaju se najbrže i najtočnije. Imade uvijek na skladištu najmodernija engleska sukna.

כשר PESTAURACIJA
M. KOHN
ZAGREB, JELAČIČEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće

Strogo כשר
Mesnica
Al. Feliks
Petrinjska 6.

POZOR! POZORI!
Najbolje cipele
domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini
„Uzdanica“
Primaju se narudžbe po mjeri. - Elegantne lak-cipele muške i ženske. - Cijene bez konkurencije. - Preporuča se
„Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

Zagrebačka tvornica slatkiša
Robert Spiegler i drug k. d.
Ilica broj 65. Ilica broj 65.
Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvodnju - Torte počam od 30 dinara. Preprodavaoci znatan popust.

ZUBARI!
Dentističko zlato, platinu i platon (bijelo zlato) kupujete najjeftinije i najbolje kod
Zlatarka d. d.
Zagreb
Preradovićevo ulica 1.

TRGOVINA UMJETNINA, EDO ULLRICH
Raciona okvira za slike. - Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova.
Ilica broj 40. - ZAGREB. - Ilica broj 40.

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.
Proizvadža i razašilje prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Šrika
pisajući stroj
jest najmodernije i jake konstrukcije, vanrednog materijala i vrlo dugotrajan.
ZASTUPSTVO
„THE REX CO“
ZAGREB, Sajmište 56.

„Gaby“
Kitničarija i parfumerija
Zagreb **Nikolićeva 11.**

Antialkoholni mliječni restaurant
„Obradovićevo Zdravljak“
Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mliječni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta uz najumjereniju cijenu.
Specijalitet **„Jogurt zdravljak“**

Kako se može postati filmski glumac ili glumica i šta filmski kandidati o filmu znati moraju.
Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj filma i kina. Prva i jedina literatura na našem jeziku o filmskoj karijeri. **Upravo izašlo! Prospekt besplatno!** Cijena Din. 30 i 5 Din. za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:
FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrinjska ul. 28]

POPLUNI
rouge, klot, satin i mode. - Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna **M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92**

CIPELE
gradjanske i bakandje dobiju se najbolje i najjeftinije samo kod
Trgovina cipela i gamaša
IGNJO MOLNAR
Zagreb, Draškovićevo 4. Telef. 16-01

TEHNIČKI BUREAU
„TEBIN“
Telef. 27-04 - ZAGREB - Zrinjski trg 15
Auto-gume MICHELIN. Akumulatori VARTA-TUDOR. - Zavod za vulkaniziranje guma. Auto pribor i auto potrepštine. - Stalna stanica za punjenje i popravak akumulatora.

ZLATOROG

Koja domaćica ne poznaje u plavozutom kartonu zamotani **ZLATOROG TERPENTIN SAPUN** koji je uslijed čudotvornog djelovanja, kod pranja i poradi svoje izdašnosti posvuda općenito obljubljen! **TERPENTINOV ZLATOROG SAPUN** izrađuje se iz najboljih sirovina uz primjesu terpentina, te je stoga i za najfinije rublje posve neškodljiv. On je najsavršeniji i najbolji. On je zlata vrijedan!

Da se omogući ovo slikovito prikazati i da se ovaj zaista najbolji sapun i u najširim krugovima probudi interes, biti će počam od 1. decembra 1925. u staki 1000 kom. sapuna utisnut po 1 zlatnik od 10 franačka, koji istom kod pranja izlazi na vidjelo. Do sada bilo je već mnogo zlatnika pronađeno.

Pokušajte i Vi također sreću i kupiti jedan komad terpentinovog Zlatorog sapuna. Perite s njim i osvjedočite se o njegovoj izvrsnoj kakvoći. Možete nadjeti također i Vi jedan zlatnik!

ZLATO, SREBRO, PLATINU
kupuje uz najbolju cijenu
Zlatarka d. d.
Zagreb
Preradovićevo ulica 1.
1951

Novost! POZOR Novost!
„Čilim-Krevet“
Najnoviji Patent broj 13798 najpraktičniji na svijetu, što svaka kuća mora da ima, kao i svi hoteli, bolnice, institucije, vojništvo, kupališta itd. stoji samo **Din 550.-**
šaljem poštom pouzecom. Nadalje imadem veliko skladište perja i to: za jastuke i blazine mješano D 60.-, polu-pahuljice D 200.- kg.
JOSIP BROZVIĆ
Tapetarska i poplunarska radnja i kemička čistiona perja
Zagreb, Boškovićevo ul. 18.

Štampilije, društvene znakove, vignete, gravure, čekiće, emajlirane ploče, signature izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilije
BREZINA I DRUG, ZAGREB
Frankopanska ulica broj 9. - Telefon int. broj 8-53.

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće
- MAX PONGRATZ -
ILICA 48 - ZAGREB - ILICA 48
(gornje dvorište)

ARTES
Laštilo za parket podove garantirano najbolje bjelo i žuto, daje bez truda odmah ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Din. 15 - 5 kutija Din. 65., 10 kutija Din. 150 franc. pošt.
Preprodavaoci dobiju popust.
Razašilje Artes kem. lab.
Zagreb Petrinjska 3 III. Telefon 19-97.

Na veliko! Na veliko!
Južno voće
Narandje, Mandarine, limone, smokve, datulje i t. d. nudja svaku količinu uz najjeftinije cijene
Jakob Švarc
Zagreb, Gundulićevo 4.

„SKITI“
LEDENA ROČKA
(DESERTNA ČOKOLADA)
JEST PRAVI UŽITAK!
Samo za preprodavaoce: poštan. omoti po 3, 5 i 10 kg. brutto uz pouzecu
Naručite odmah kod Konfiserie
„MIKADO“
M. DROBAC I DRUG
Zagreb
Gundulićevo ulica broj 17.

NARANDJE! - MANDARINE! - LIMONE!
Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko
MORDO ALKALAY
Telefon 27-12. - ZAGREB. - Gajeva ul. 23.

Delikatesa A. Goljevščak

Pikoljeva ul. 17.

Imade na skladištu raznih sira, suvežeg tešanjskog maslaca, sardina, keksa, bonbona, čokolade, likera, ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom općinstvu najtoplije preporuča.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izradjuje

Herman Müller, Zagreb

Ilica 220. Telefon 4-10.

Stovarišće tvrdo i mekog s. olarskog drva.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd

Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83

Brzjavni: Oranges Zagreb.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

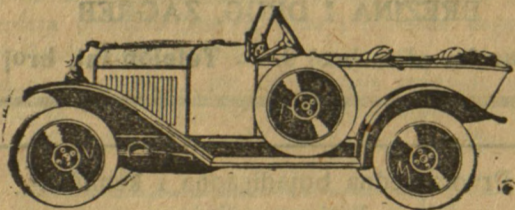
Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okrvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Dragutin Pernat
gradjevni limar i uvođitelj vodovoda

Specijalna radiona za popravak hladionika, naprava novih štitičnika za kotače, svih prevlaka sa aluminijem crnim limom i sve u to zasjecajuće popravke. Solidna i brza podvorb. Preporuča se moja tt. ZAGREB, Frankopanska ul. 5.

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 8. ILICA 8.

Skladište benzina, strojnog i autoulja.
Petrolej i parafin.

IGNAC ASCHER

Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

GALOŠE

sniježne cipele, te svu gumenu robu popravlja brzo, solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe
ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jupere, čarape, veste, vunenim ručnicima, košulje, sve vrsti DMC robe, razni pamučni pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilica 45.

Telefon 2-56

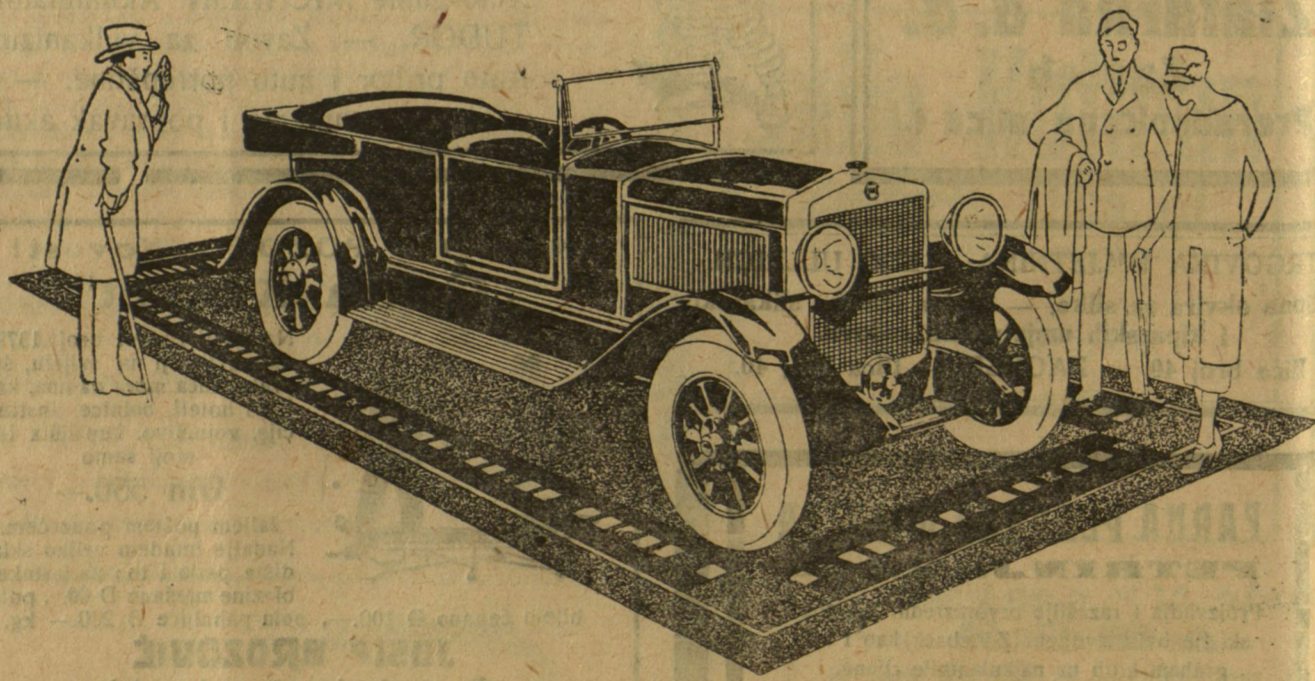
Podružnica: Jurišićeva 11

Telefon 6-3

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 13.

Specijalna trgovina: antiknog pokućstva, zbirke oružja te raznih drugih starinskih predmeta. Ujedno specijalna radiona za restauriranje antikviteta.

FIAT 509**NAJMODERNIJA MALA KOLA****KOLA ZA SVAKOGA!****PAMUK**

sve vrsti i u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Nadgrobni Spomenici od D. 500.- gore**NADGROBNI OBRUBI, GROBNICE**

u velikom izboru prekrasno izradjeni od crnog švedskog granita, Labradora, Sienita, svih vrsti mramora kao i domaćeg trajnog kamena, mramorne ploče u svim bojama uz najumjerenije cijene kod

Kiparstvo i klesarstvo
Jaroslav Strecha**ZAGREB**
Ilica broj 102.